

Linjiila Iisaa mo Marku winndi

No Yaayaa waajorii

(Matta 3.1-12, Lukka 3.1-18, Yuhanna 1.19-28)

¹ Dum woni fuddoode Kabaaru Lobbo haala Iisaa Almasiihu 'Bii Laamdo. ² Ina winndaa e dewtere annabi Esaaya:

«Laamdo wi'ii: Ndaaree, mi ardinante nulaado am moyyi-nane laawol.*

³ Daande ina yeewnoo ley ladde na wi'a:

Moyyiinee laawol Joomiraado,
ndartinee dati makko.»†

⁴ Nulaado oon woni Yaayaa lootoowo lootagal batisima‡. O bangii ley ladde, imo gooyna yimbe tuuba, lootiree lootagal batisima faa hakkeeki muɓɓen njaafee. ⁵ Yimbe leydi Yahuudiya e yimbe Urusaliima fuu ngari to makko. Iɓe kaalta hakkeeki mabbe, de Yaayaa ina loota be lootagal batisima ley gooruwol Urdun. ⁶ Yaayaa ina bornii kaddule gadiiraade leebi geeloodi, ina habbi kabborgol nguru, ina wuuri babatti e njuumndi ladde. ⁷ Imo waajoroo daande toownde, imo wi'a:

—Burdo kam baawde waran gada am, mi fotaay fay turaade mi habbita boggi pade makko. ⁸ Miin, ndiyam batisima lootirmi on, de kanko kaa, Ruuhu Ceniido o lootirta on.

No Iisaa batisiraa e no Ibiliisa jarriborii mo

(Matta 3.13-4.11, Lukka 3.21-22, 4.1-13)

---

* 1:2 Malakiya 3.1. † 1:3 Esaaya 40.3. ‡ 1:4 Do wi'ete lootagal batisima dow haala batisima Yaayaa fu, lootagal tuubu maa mutineede du na wi'ee.

⁹ Ley balde deen, Iisaa yuuri Nasaraatu ley leydi Galili, wari, de Yaayaa looti mo lootagal batisima ley gooruwol Urdun. ¹⁰ Wakkati mo o wurtotonoo ndiyam daam oon, o yi'i kammu na udditii, o yi'i Ruuhu Ceniido ina jippoo e makko hono no wuugaandu ni. ¹¹ Ndeen daande yuuri dow kammu, wi'i:

—Aan woni Biyam mo korsinmi, aan ceyortoomi.

¹² Wakkati oon fu, Ruuhu Laamdo yaari mo ley ladde.

¹³ O wadi toon balde capande nay, Seydaani ina jarriboo mo. Imo woni hakkunde kulle ladde, maleyka'en ina ngollana mo.

No Iisaa noddiri taalibaabe arandeebe

(Matta 4.12-22, Lukka 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Caggal uddeede Yaayaa ley kasu, Iisaa yehi Galili ina waajoo Kabaaru Lobbo haala Laamdo, ¹⁵ ina wi'a:

—Wakkati warii, laamu Laamdo badake. Tuubee, ngoondinee Kabaaru Lobbo.

¹⁶ Iisaa ina yaha hunnduko maayo Galili, doon yi'i Simon e minyum Andire ina padda fiiliji muɓben ley maayo ngoon. Wo be nanngooɓe liyyi. ¹⁷ Iisaa wi'i be:

—Njokkee kam, mi wadan on filotooɓe yimɓe.

¹⁸ Wakkati oon be njoppi fiiliji mabbe diin, be njokki mo. ¹⁹ O yehi yeeso seeda, o yi'i Yaakuuba bii Jebede e minyum Yuhanna ley laana muɓben ina moyyintina fiiliji. ²⁰ Wakkati oon fu, o noddi be. Be njoppi baabiibe Jebede, kam e gollooɓe muudum ley laana kaan, be njokki mo.

No Iisaa danniri gorko gondudo e ginnaaru

(Lukka 4.31-37)

²¹ Caggal duum, be njehi ngalluure Kafarnahum. Nyannde fowteteende, Iisaa naati suudu waajordu, fuddi wajaade. ²² Tawaabe doon been kaaynaa e waaju makko oon, sabo o waajorake be no jom baawde ni, wanaa hono

jannginoobe Tawreeta. ²³ Gorko gondudo e ginnaaru ina woni e waajordu nduun, wulli, ²⁴ wi'i:

—Aan Iisaa mo Nasaraatu, dume jomi ma e amin? A warii faa kalkaa min naa? Mido anndi ko ngondaa, a Ceniido yuurudo to Laamdo!

²⁵ Iisaa sappani ginnaaru nduun e semmbe, wi'i:

—Deyfina, yaltu e makko!

²⁶ Ginnaaru nduun dimmbi gorko oon semmbe, feekii feekaango toowngo, yalti e makko. ²⁷ Jamaa oon fuu dum haaynii dum, heddiina yamundura:

—Dum wo dume? Dum wo anndal kesal koy! Imo yamira fay ginnaaji de idi downtanoo mo.

²⁸ Wakkati gooto kabaaru makko sankitii ley leydi Galili fuu.

No Iisaa selliniri nyawbe heewbe

(Matta 8.14-17, Lukka 4.38-41)

²⁹ Nde be njaltunoo waajordu nduun ndeen, be njehi wuro Simon e Andire. Yaakuuba e Yuhanna njaadi e maabe. ³⁰ Esoo Simon debbo ina fukkii wo jontaado. Iisaa yottii tan, haalanaa haala makko, ³¹ battitii mo, nanngi junngo makko, ummini mo. Wakkati oon o dadi e jontere makko, de o weerni be.

³² Wakkati futuro nde naange yannoo fuu, yimbe ngad-dani Iisaa nyawbe e wondube e ginnaaji fuu. ³³ Ngalluure ndeen fuu hawriti to dammbugal ngaal. ³⁴ O danni nyawbe heewbe, nyawbe nyawuuji di kawtaa sii. O riiwi ginnaaji keewdi, o accataa di kaala, sabo idi anndi mo o woni.

No Iisaa waajorii ley Galili

(Lukka 4.42-44)

³⁵ Jaango majjum, Iisaa hejji gilla law, yehi nokku perwudo ina wada toon du'aare. ³⁶ Simon e wondube e

muudum ina piloo mo. ³⁷ Nde be njiinoo mo ndeen, be mbi'i mo:

—Yimbe fuu ina pile.

³⁸ Iisaa wi'i be:

—En njaha ley gure badiide deen faa mi waajoo toon du, sabo wo duum waddi kam.

³⁹ O yehi ley leydi Galili fuu, imo waajoo ley cuudi maɓbe baajordi, imo riiwa ginnaaji.

No Iisaa selliniri ceppindo

(Matta 8.1-4, Lukka 5.12-16)

⁴⁰ Gorko ceppindo wari dikkinii yeeso makko, nyaagii mo, wi'i:

—Si a muuyii fu, ada waawi dannude kam faa mi laaba.

⁴¹ Iisaa yurmii mo, foorti junngo muudum, meemi mo, wi'i:

—Mi muuyii, dadu!

⁴² Wakkati oon, ceppam daam dilli e gorko oon, o dadi.

⁴³ Wakkati oon fu, Iisaa yoppi mo de gongini mo, ⁴⁴ wi'i:

—Tinna, taa humpitin fay gooto. Ammaa yahu holloy hoore maa almaami, ngadanaa laabugol maa ngol sadaka mo Muusaa yamiri oon, faa faamina be a dadii.

⁴⁵ Ammaa kanko, ko o dillu doon fu, o fudɗi sankitinde kabaaru oon. Dum wadi de Iisaa waawaa naatude galluuje si yimbe paamanii dum. O heddii ladde, yimbe ina yuura tatteeji fuu ina ngara to makko.

2

No Iisaa selliniri mo banndu waatundu

(Matta 9.1-8, Lukka 5.17-26)

¹ Gada balde seeda, Iisaa warti ngalluure Kafarnahum. Yimbe nani o wartii imo woni ley suudu. ² Jamaa keewɗo hawriti ley suudu doon faa nokkuure fuu heddaaki, fay yaasin dammbugal toon. Heddii imo waajoo be konngol Laamɗo. ³ Yimbe ngari, ngaddani mo gorko mo banndu

waatundu. Worbe nayo na ndonndii dum. ⁴ De be kunngii yottinde mo to Iisaa saabe jamaa oon. Ndelle be yeenji dow suudu nduun, be njuli dow do fotata e Iisaa, de be njippiniri doon mo banndu waatundu oon, tawi ina fukkinaa e daddo. ⁵ Nde Iisaa yiinoo goondinal mabbe ndeen, wi'i mo banndu waatundu oon:

—Binngel am, hakkeeki maa njaafaama.

⁶ Jannginoobe Tawreeta joodinoobe doon been ina miiloo e berde mubben: ⁷ «Ko wadi gorko o na haalira hono ni? O mbonkake Laamdo! Moy waawi yaafaade hakkeeki sanaa Laamdo gooto oon?» ⁸ Iisaa faami wakkati oon miilooji mabbe, wi'i be:

—Dume wadi de odon miiloo miilooji gaadi ni e berde moodon? ⁹ Dume buri hoyude? Yalla wi'ude mo banndum waati hakkeeki muudum njaafaama, naa wi'ude dum ummoo, hooya daddo muudum, yaha? ¹⁰ Ammaa, faa mi faamina on Bii Neddo ina jogii baawde yaafaade hakkeeki ley adunaaru ndu...

Ndeen, o wi'i mo banndu waatundu oon:

¹¹ —Midoo haalane: umma, hooyu daddo maa, kootaa suudu maa.

¹² Wakkati oon gorko oon ummii, hooyi daddo mum, dilli yeeso yimbe been fuu. Be fuu dum haaynii be, be keddi iibe njetta Laamdo, iibe mbi'a:

—Min nji'aay hono dum abada!

*No Iisaa noddiri Lewi
(Matta 9.9-13, Lukka 5.27-32)*

¹³ Iisaa yecitii to maayo toon. Jamaa oon fuu tawi mo toon, imo waajoo dum'en. ¹⁴ Nde o yahannoo ndeen, o yi'i Lewi bii Alfaa ina joodii e suudu to lampo nanngete, o wi'i dum:

—Jokkam!

Lewi ummii, jokki mo. ¹⁵ Nde Iisaa nyaamannoo e ley suudu Lewi ndeen, nanngooɓe lampo heewɓe e luttube wobbɓe na njoodii, ina nyaamda e makko, kanko e taalibaaɓe makko. Sabo yimɓe heewɓe ina njokki Iisaa. ¹⁶ Jannginoobe Tawreeta jeyaabe e waalde Farisa'en nji'i Iisaa ina nyaamda e yimɓe been, mbi'i taalibaaɓe makko been:

—Ko wadi de imo nyaamda e nanngooɓe lampo e luttube wobbɓe?

¹⁷ Nde o nannoo dum ndeen, o wi'i ɓe:

—Wanaa sellube kaajaa cawroowo, wo nyawɓe kaajaa cawroowo. Mi waraay faa mi nodda dartiibe. Wo luttube ngarumi noddude.

Haala suumayeere

(Matta 9.14-17, Lukka 5.33-39)

¹⁸ Taalibaaɓe Yaayaa e Farisa'en ina cuumoo. E ley duum, yimɓe ngari, yami Iisaa:

—Ko wadi de taalibaaɓe Yaayaa e taalibaaɓe Farisa'en ina cuumoo, de ɓe maa been cuumataako?

¹⁹ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Yalla warɓe ɓangal ina mbaawi suumaade tawa ɓanɗo oon ina wondi e mubɓen naa? Mbaawaa. Sini ɓanɗo oon ina wondi e maɓɓe, ɓe cuumataako.

²⁰ Ammaa balɗe ngaran de ɓanɗo oon ittete e hakkunde maɓɓe. E balɗe deen ɓe cuumotoo. ²¹ Fay gooto fi-dataa tekkere heyre e kaddungal kiinngal. Si dum wadii, tekkere heyre ndeen foodan kaddungal kiinngal ngaal, de ceekol ngool beydoo. ²² Katin du fay gooto loowataa cabijam kesam e sumalleeji kiidɗi. Si dum wadii fu, cabijam daam fusan di, kanjam e sumalleeji diin fuu mbona. Cabijam kesam e sumalleeji kesi loowetee!

Haala nyalaande fowteteende

(Matta 12.1-8, Lukka 6.1-5)

²³ Wadiino e nyalaande fowteteende wootere, Iisaa ina rewi ley gese. Taalibaaɓe muudum ina itta cammeiji alkama e laawol ngool. ²⁴ Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Ndaaru, dume wadi de taalibaaɓe maa ɓe ina ngolla ko hadaa golleede nyannde fowteteende?

²⁵ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Yalla on njanggaay ko Daawda wadi nde yolbunoo na haajaa ko nyaamete, kam e yaadiraabe muudum naa?

²⁶ O naati hukum Laamɗo e ley jamaanu Almaami Mawɗo bi'eteedo Abiyatar, o nyaami buuru cakkaado oon, o hokki yaadiraabe makko du. Tawi le, wo almaami'en tan njeyi nyaamude buuru oon.

²⁷ Iisaa wi'i ɓe katin:

—Nyalaande fowteteende ndeen wo saabe neddo wadi-
raa, wanaa neddo wadira saabe nyalaande fowteteende
ndeen. ²⁸ Ndelle fay nyannde fowteteende ndeen, Bii
Neddo woni joomum.

3

No Iisaa selliniri gorko ley nyalaande fowteteende (Matta 12.9-14, Lukka 6.6-11)

¹ Iisaa naati ley suudu waajordu nduun katin, o tawi toon gorko mo junngo waanngo. ² Yimɓe wonɓe doon ɓeen na taykoo Iisaa, iɓe ndaara yalla danna gorko oon ley nyalaande fowteteende ndeen, faa ɓe keɓa ko ɓe pelira dum. ³ Iisaa wi'i mo junngo waanngo oon:

—Umma, dara hakkunde maɓɓe!

⁴ Caggal duum, o yaami ɓe:

—Dume dagii nyannde fowteteende, gollude ko woodi naa gollude ko boni? Dannude neddo naa warude dum?

Ammaa ɓe njaabaaki. ⁵ Iisaa yeewri ɓe tikkere, yoorgol ɓerde maɓɓe ngool woyni yonki makko. O wi'i gorko oon:

—Foortu junngo maa!

Oon foorti ngo tan, ngo dadi. ⁶ Wakkati oon, Farisa'en been njalti, njoododii e daraniibe Hirudus faa ndawrida no mbarda Iisaa.

No yimbe ngardi to Iisaa

⁷ Caggal duum, Iisaa e taalibaabe muudum dilli doon, njehi maayo. Jamaa keewdo yuurudo Galili jokki mo. ⁸ Yimbe heewbe, yuuruibe Yahuudiya e Urusaliima e Idu-miya e leydi lettugal Urdun e seraaji Tirus e Sidon, nani ko o wadata duum, ngari to makko. ⁹ Iisaa wi'i taalibaabe muudum been pilanoo dum laana taa jamaa oon billa dum. ¹⁰ Saabe ko o dannata heewbe duum wadi de nyawbe been fuu kenyanii mo faa meema mo. ¹¹ Wakkati mo ginnaaji nji'i mo fu, ina kippoo, ina yeewnoo, ina mbi'a:

—Aan a Bii Laamdo!

¹² Imo sappana be sanne taa be kumpita fay gooto kabaaru makko.

*No Iisaa suborii taalibaabe sappo e dido
(Matta 10.1-4, Lukka 6.12-16)*

¹³ Caggal duum, Iisaa yeenjowi dow waamnnde, noddi be muuyi, de be ngari to muudum. ¹⁴ O subii sappo e dido, faa ngonda e makko, o nula dum'en mbaajowoo, ¹⁵ woodi o hokka dum'en baawde riiwude ginnaaji. ¹⁶ Inan inde sappo e dido be o subii been: Simon mo o innditiri Piyeer ¹⁷ e Yaakuuba e minyum bi'eteedo Yuhanna, biibe Jebede be o innditiri Bowanerges been, (maanaa majjum woni «Biibe Riggaango»), ¹⁸ kam e Andire e Filipu e Bartolome e Matta e Tomaa e Yaakuuba bii Alfaa e Tadde e Simon kiranoowo suudu baaba ¹⁹ e Yahuuda Isikariyotto jambotoodo mo oon.

*No Iisaa riiwrata ginnaaji e Baawde Laamdo
(Matta 12.22-32, Lukka 11.14-23, 12.10)*

²⁰ Caggal duum, o hooti. Jamaa hawriti dow makko katin faa kanko e taalibaabe makko be kunngii hebude no be nyaamira. ²¹ Nde sakiraabe makko nannoo dum ndeen, ngarani mo, sabo wi'aama hoore makko waylitake.

²² Jannginoobe Tawreeta yuurnoobe Urusaliima ngari, mbi'i:

—Beeljebul, hooreejo ginnaaji oon woni e makko. Wo kam hokki mo baawde riiwude ginnaaji diin.

²³ De Iisaa noddi be be ngara to muudum, banndani be, wi'i:

—Noy Seydaani waawirta riiwude hoore muudum? ²⁴ Si laamu feccake ina habda fu, laamu nguun waawataa heddaade. ²⁵ Katin du si galle feccake ina habda fu, galle oon waawataa heddaade. ²⁶ Ndelle, si Seydaani feccake ina haba e hoore mum fu, waawataa heddaade, wo dum timmoode muudum.

²⁷ Iisaa jokkintini wi'i:

—Fay gooto waawaa naatude ley galle gorko jom semmbe de hooya jawdi muudum. Sanaa artoo habba joomum tafon, ndeen ina waawi hooyude ko woni ley suudu muudum. ²⁸ Goonga kaalanammi on: yimbe ina mbaawi yaafeede hakkeji muβben fuu e mbonkaaji di be mbonkii Laamdo fuu. ²⁹ Kaa mbonkiido Ruuhu Ceniido oon yaafataake abada. Hakke joomum heddoto dow muudum faa abada.

³⁰ Iisaa wi'irii noon saabe ko be mbi'i imo wondi e ginnaaru duum.

Minyiraabe Iisaa e inna muudum

(Matta 12.46-50, Lukka 8.19-21)

³¹ Inna Iisaa e minyiraabe Iisaa worbe ngari, ndarii yaasin suudu doon, de neli o noddee. ³² Do jamaa oon fiilii mo doon, be mbi'i mo:

—Inna maa e minyiraabe maa na ngoni yaasin, ina kaajaa ma.

³³ O jaabii, o wi'i:

—Moy woni inna am e minyiraabe am?

³⁴ O ndaari joodiibe ina piilii mo been, o wi'i:

—Inan inna am e minyiraabe am. ³⁵ Sabo gadoowo muuyde Laamdo, kam woni minyam gorko naa minyam debbo naa inna am.

4

Banndol haala aawoowo (Matta 13.1-9, Lukka 8.4-8)

¹ Iisaa ina waajoo hunnduko maayo ngoon katin. Jamaa keewdo fiilii mo faa o naati laana ndiyam, o joodii ley makka. Jamaa oon fuu ina woni hunnduko maayo ngoon.

² Imo waajoroo be e banndi keewdi, imo wi'a be:

³ —Kettindee! Aawoowo yalti faa saaka aawdi. ⁴ E ley aawugol ngool, aawdi ngondi saami e laawol, de pooli ngari cubi ndi. ⁵ Yoga mayri saami e korokaaye do leydi heewaa, ndi fudi law, sabo leydi ndiin duudaa. ⁶ Ammaa nde naange wulnoo fu, ndi dayli, ndi yoori sabo ndi wadaay dadi. ⁷ Yoga mayri saami do kebbe puɗata. Kebbe deen mawni, billi ndi, ndi rimaay. ⁸ Yoga mayri saami e leydi lobbiri, fudi, mawni, rimi: yoga beydake kile capande tati, yoga capande jeegom, yoga hemre.

⁹ Caggal duum, o wi'i:

—Jom nowru nanooru fuu, nana!

No Iisaa holliri ko wadi de na banndana yimbe (Matta 13.10-17, Lukka 8.9-10)

¹⁰ Nde Iisaa toowtunoo yimbe been fu, taalibaabe sappo e dido been e yimbe fiiliibe mo been yami mo e dow banndi diin. ¹¹ O wi'i be:

—Onon, on kokkaama faamude ko suudii e kabaaru laamu Laamdo. De wonbe yaasin been, huunde fuu sanaa mbandanee. ¹² Dum wadi de:

«ina ndaara faa wooda tawa nji'ataa,
ina nana faa laaba tawa paamataa,
faa taa 6e tuuba de 6e njaafee.»*

*No Iisaa fiirtiri banndol aawoowo
(Matta 13.18-23, Lukka 8.11-15)*

¹³ O wi'i be:

—On paamaay banndol ngol naa? Noy paamirton bann-di goddi diin fuu ndelle? ¹⁴ Aawoowo oon wo konngol Laamdo aawata. ¹⁵ Aawdi caamundi sera laawol ndiin wo nanbe konngol ngool, de wakkati oon fu Seydaani wara, itta ko aawaa e mabbe duum. ¹⁶ Aawaandi dow korokaaye ndiin woni nanbe ngol, de njaabborii ngol seyo wakkati gooto. ¹⁷ Ammaa ngol walaa dadi e mabbe, wakkati seeda tan ngol wonata e mabbe. Nde billaare naa torra hewti be saabe konngol ngool fu, be njoppa ngol wakkati gooto. ¹⁸ Aawaandi ley kebbe ndiin woni nanbe ngol, ¹⁹ ammaa kabbu-ko'u adunaaru e eytugol jawdi, kam e muuyde yonki godde naatan be, billa ngol, ngol laatoo dimarol. ²⁰ Kaa do aawdi ndiin saami e leydi lobbiri doon, been ngoni nanoobe konngol ngool de njaaba ngol. Be ndiman: yoga sowoo kile capande tati, yoga capande jeegom, yoga hemre.

*Banndol dow lampal
(Lukka 8.16-18)*

²¹ Caggal duum, Iisaa wi'i be:

—Yalla won fuu kuɓɓoowo lampal de hippa dum kaakol, naa soorna dum ley leeso naa? Wanaa bilan ngal naa? ²² Walaa fuu ko suudii ko funtintaake, walaa ko wadiraa suuraare ko wurtintaake yaasin. ²³ Jom nowru nanooru fuu nana!

²⁴ O wi'i be katin:

---

* 4:12 Esaaya 6.9-10.

—Tinnee e no nanirton haalaaji am di! Sabo ko etiranton wobbe, wo duum etirantedon, woodi on beydante du. ²⁵ Sabo neddo fuu jogiido paamal† dow laamu Laamdo beydante. Ammaa mo walaa paamal oon, fay seeda ko jogii duum teetete.

Banndol dow aawdi

²⁶ O wi'i katin:

—Laamu Laamdo ina wa'i hono neddo caakudo aawdi e ngesa muudum ni. ²⁷ Baawo dum, imo daanoo jemma imo ummoo nyalooma, no laatorii fuu aawdi ndiin fudan, mawna, tawa joomum anndaa no ndi mawniri. ²⁸ Leydi ndiin fudinta aawdi ndiin, ndi wada gulle, wutaandu jokka, de caggal duum, wutaandu nduun wada gabbe. ²⁹ Si ko aawaa duum benndii, tayee, sabo wakkati muudum yottake.

Banndol haala gabbel pamarel

(Matta 13.31-32, 34, Lukka 13.18-19)

³⁰ O jokkintini o wi'i:

—Dume nanndinten e laamu Laamdo? Banndol ngole mbanndirten ngu? ³¹ Laamu Laamdo ina nanndi e gabbel lekki mutaari. Kam buri gabbe fuu famfude. ³² De si ngel aawaama fu, ngel mawnan faa ngel bura leddfe sardine fuu. Ki wadan licce mawde de dowki faa pooli mbaawa nyibude cuudi muɓben e majje.

³³ Iisaa waajorake yimbe been konngol Laamdo ngool e banndi keewdi gaadi noon, haddi ko be mbaawi faamude.

³⁴ Walaa fuu ko o haalani be si wanaa e banndol. Ammaa nde o toowtidi e taalibaabe makko been fuu, imo fiirtana dum'en banndi diin fuu.

No Iisaa darniri henndu

(Matta 8.23-27, Lukka 8.22-25)

---

† 4:25 Paamaldo ina yaada e goondinal omtooal bernde joomum faa jaba goonga.

³⁵ Kiiral naange nyalooma oon, Iisaa wi'i taalibaabe muudum been:

—En peyyíta, keedowen gere ooto maayo.

³⁶ Be njoppi jamaa oon, be tawti mo e laana ka o wonnoo e muudum kaan, be ndunnyi. Laanaaji goddi du ina njokki mo. ³⁷ Henndu sattundu ummii, bempeyye ummii ina piya laana kaan, faa ka hesi heewude ndiyam.

³⁸ Iisaa ina daanii gada laana toon, imo wawlii wawlaare. Be pindini mo, be mbi'i mo:

—Moodibbo, a hillaaka ko min kalkata dum naa?

³⁹ O ummii, o sappani henndu nduun e semmbe, o wi'i maayo ngoon:

—Deyyina! Dara!

Henndu nduun deyyinii, fuu wadi siw. ⁴⁰ Caggal duum, o wi'i be:

—Ko wadi de kuldon? Faa hannden on ngalaa hoolaare naa?

⁴¹ Be kuli kulol cattungol, heddii iŕe mbi'undura:

—O wo moy de fay henndu e ndiyam ina dwtanoo dum?

5

No Iisaa selliniri gondudo e ginnaaji

(Matta 8.28-34, Lukka 8.26-39)

¹ Caggal duum, be njottii gere ooto maayo ngoon, to leydi Gerasa'en. ² Nde Iisaa wurtinoo laana kaan ndeen, gondudo e ginnaaru yuuri ley caabeeje, hawri e makko. ³ Ley caabeeje deen o joodinoo. Fay gooto waawaa habbude mo, sabo fay callali kabataa mo. ⁴ Sabo imo woownoo geyyireede geyyelle e callali, ammaa imo taya callali diin, imo hela geyyelle deen. Fay gooto du semmbem hewtaay faa nannga mo. ⁵ Nyannde fuu, jemma e nyalooma ley caabeeje e baamle o woni, imo wulla imo seekitoroo kaaye. ⁶ Nde o haccinoo Iisaa faa to woddi

ndeen, o doggiri to muudum, o sujidani dum, ⁷ o wulli faa toowi, o wi'i:

—Iisaa 'Bii Laamdo Toowdo, dume njiddaa wadude kam? Hunanam saabe Laamdo, a torrataa kam!

⁸ O wi'ii noon sabo Iisaa wi'unoo mo:

—Aan ginnaaru, yaltu e makko.

⁹ Iisaa yami mo, wi'i:

—Noy mbi'etedaa?

Ndu jaabii, ndu wi'i:

—Jamaa mbi'eteemi, sabo miden keewi.

¹⁰ Ndu nyaagii Iisaa sanne, taa wurtina di leydi ndiin.

¹¹ Coggal girooji manngal ina dura doon e dow waamnde.

¹² Ginnaaji diin jaarii mo o acca dum'en naata e ley girooji diin. ¹³ O jabani di. Ginnaaji diin njalti, naati e girooji diin. Coggal ngaal fuu doggi, tellitii dow waamnde ndeen, saami ley maayo ngoon, yoolii. Idi ngada hono ujunaaje didi. ¹⁴ Duroobe been ndoggi kaalanowi dum yimbe ngalluure ndeen e seraaji mum. Yimbe been njehi faa ndaarowa ko wadi duum. ¹⁵ Nde be ngarnoo to Iisaa ndeen, be nji'i gorko gondunoodo e ginnaaji oon ina joodii ina bornii kaddule, hakkillo muudum du wartii. De kulol nanngi be. ¹⁶ Yiinoobe dum been kaalani be ko hewtinoo gondunoodo e ginnaaji oon e girooji diin. ¹⁷ Ndeen be puufdi nyaagaade Iisaa dillana be leydi mabbe.

¹⁸ Nde o naatannoo laana kaan ndeen, gondunoodo e ginnaaji oon nyaagii mo o acca dum jokka mo. ¹⁹ O salanii oon, o wi'i dum:

—Hootu suudu maa to koreeji maa, kaalanaa be ko Joomiraado wadani ma e no o yurmorii ma.

²⁰ O yehi imo gooyna e leydi mbi'eteendi Galluuje Sappo ndiin ko Iisaa wadani mo. Be fuu dum haaynii be.

*No Iisaa iirtiniri bii Jayrus e no selliniri debbo nyawdo
(Matta 9.18-26, Lukka 8.40-56)*

²¹ Nde Iisaa naatunoo laana yeccii gere ooto maayo ndeen, jamaa keewdo fiilii dum katin dakkol maayo doon.

²² Ndeen gooto e hooreeɓe suudu waajordu bi'eteedo Jayrus wari, yi'i Iisaa tan, hippii e koyde muudum. ²³ O nyaagii dum o haali faa heewi, o wi'i:

—Biyam debbo ina habda e yonki. War yowu junngo maa dow makko, faa o dada, o wuura!

²⁴ Iisaa yaadi e makko. Jamaa keewdo jokki dum faa ina billa dum.

²⁵ Ina woodi doon debbo mo yiyam muudum taccataa ko wadata duubi sappo e didi. ²⁶ O tampii sanne, o yehii to sawrooɓe heewɓe faa jawdi makko timmi. Dum fuu samtanaay mo, nyawu nguun beydoto tan. ²⁷⁻²⁸ O nani haala Iisaa ina haalee, o naati e jamaa oon. Imo miiloo si o hebii o meemii saaya muudum tan o dadan. O yuuri gada Iisaa, o meemi saaya muudum. ²⁹ Wakkati oon yiyam makko darii, de o maati e terde makko o dadii. ³⁰ Wakkati oon fu, Iisaa du maati won baawde yuurude e muudum, yeeyii hakkunde jamaa oon, wi'i:

—Moy meemi saaya am?

³¹ Taalibaaɓe makko been mbi'i mo:

—A yi'ii inan jamaa ina billi ma, de ada yama moy meemi ma?

³² Kaa imo yeewa gereje fuu, faa o yi'a meemudo mo oon. ³³ Debbo oon ina diwna no foti hulude sabo ina anndi ko wadi, wari, hippii yeeso makko, haalani mo goonga.

³⁴ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, goondinal maa dannii ma. Yahu e jam! A dadii e nyawu maa!

³⁵ O tilaaki haalde, faa wobbe yuurube to suudu Jayrus hooreejo waajordu oon mbi'i dum:

—Biya heddaaki. Haanaa tampinaa Moodibbo o katin!

³⁶ Kaa Iisaa hiisaaki haala maɓɓe, wi'i Jayrus:

—Taa hulu, goondin tan!

³⁷ O accaay fay gooto yaada e makko si wanaa Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna minyoo Yaakuuba oon. ³⁸ Be njottii suudu hooreejo waajordu oon. O tawi doon jamaa, yimbe ina mboya, ina mbulla semmbe. ³⁹ Nde o naatunoo ndeen, o wi'i be:

—Dume woni bojji di e duko ko? Suka o maayaay, wo o daani tan.

⁴⁰ Be njalnorii haala makko. Ndeen o wurtini be fuu, o hooyi baaba suka oon e inna muudum e taalibaaabe makko tato be o wondi, be naati suudu to suka oon tawaa toon.

⁴¹ O nanngi junngo mum, o wi'i:

— *Talita kuumii!* (Dum na fiirta «Suka debbo, umma!»)

⁴² Wakkati oon fu suka oon ummii, ina yaha. Duubi makko wo sappo e didi. Dum haaynii yimbe been sanne.

⁴³ Iisaa tindini be sanne taa be paamina dum fay gooto. O wi'i be kokka suka oon ko nyaametee.

6

No Nasaraatunkoobe calorii jabande Iisaa

(Matta 13.53-58, Lukka 4.16-30)

¹ Iisaa dilli nokku oon, hooti wuro ngo mawni ngoon. Taalibaaabe muudum njokki dum. ² Nde nyalaande fowteende yottinoo ndeen, o fuddi waajaade ley suudu waajordu nduun. Nanbe waaju makko been, dum haaynii dum'en, heddi inna mbi'a:

—Toy o hebi dum? Noy o hebiri hakkillo ngo? Ndaar! Noy neddo waawiri wadirde kaayeeffiji di? ³ Yalla wanaa kanko woni cehoowo ledde, bii Mariyama naa? Wanaa o mawnoo Yaakuuba e Yuusufi e Yahuuda e Simon? Wanaa enen e banndiraaabe makko rewbe koddi naa?

Dum saabanii be salaade mo. ⁴ Wakkati oon, o wi'i be:

—Annabaajo ina teddinee e nokku fuu si wanaa e ley wuro muudum e hakkunde rimdaabe muudum e ley suudu mum.

⁵ Iisaa hebaay wadude doon fay kaayee fi gooto, si wanaa ko yowi junngo muudum e nyawbe seeda, danni dum'en.
⁶ De ko be ngoondinaay mo duum haaynake mo.

*No Iisaa nuliri taalibaabe muudum sappo e dido been
 (Matta 10.1, 5-15, Lukka 9.1-6)*

Caggal duum, Iisaa yiiltii e gure piiliide doon deen, ina waajoo. ⁷ O noddi taalibaabe sappo e dido been, o nuliri dum'en dido dido. O hokki be baawde riiwude ginnaaji, ⁸ o wi'i be taa be njaada e fay huunde si wanaa cabbi. Taa be kooya buuru naa mbasu naa kaalisi e ley njiibaaji mabbe. ⁹ O yamiri be be bornoo pade, de taa be kooya saayaaji didi. ¹⁰ O wi'i be katin:

—Galle fuu mo njippidon, keddodon doon faa nde ndilloton e nokku oon. ¹¹ Si on ngarii e nokkuure de yimbe njaabaaki on naa kettindanaaki on, ndillon toon, pidfon sollaare mabbe wonnde e koyde mon faa laatanoo be seedee e dow bonanda mabbe.

¹² Be njehi, be mbaajii yimbe been tuuba, ¹³ be ndiiwi ginnaaji keewfi, be ngatti nebbam dow ko'e nyawbe heewbe be cellini dum'en.

*No Yaayaa maayri
 (Matta 14.1-12, Lukka 9.7-9)*

¹⁴ Hirudus, kaananke oon, nani haala Iisaa ina haalee, sabo innde Iisaa sankitake faa yaaji. Wobbe ina mbi'a wo o Yaayaa lootoowo lootagal batisima* oon ummitii e maayde, duum wadi de imo jogii baawde wadude kaay-eefiji. ¹⁵ Wobbe ina mbi'a wo o annabi Iliyaasa. Wobbe du ina mbi'a wo o annabaajo hono annabaabe arandeebe been ni. ¹⁶ Nde Hirudus nannoo dum ndeen, wi'i:

—Yaayaa mo tayunoomi hoore mum oon, kam iirtii!

---

* 6:14 Do wi'ete lootagal batisima dow haala batisima Yaayaa fu, lootagal tuubu maa mutineede du na wi'ee.

¹⁷ Tawi Hirudus yamiriino Yaayaa nanngée, habbee, uddee ley kasu. O wadii dum saabe Hirudiya jom suudu mawniiko bi'eteedo Filipu mo o baʼunoo oon. ¹⁸ Sabo Yaayaa ina wi'annoo mo:

—Daganaaki ma teetaa jom suudu mawna.

¹⁹ Hirudiya mettaa e Yaayaa faa ina yidi o waree, de hebaay laawol, ²⁰ sabo Hirudus ina hulannoo Yaayaa, ina anndunoo o gorko ponnditiido, ceniido. Dum wadi de imo haybannoo dum. Si o hettindake haala muudum fu, hakkillo makko jiiʼoto, woodi du imo yidi hettindanaade dum.

²¹ Ammaa, Hirudiya hebi laawol warude mo nyannde rimeede Hirudus wartunoo. Hirudus wadani howru-ube muudum e hooreeʼe sordaasiibe been e inndee-anndee'en Galili been fuu hiraande mawnde. ²² Bii Hirudiya debbo naati ina wama. Dum weli Hirudus e joododiibe e muudum fuu. O wi'i suka debbo oon:

—Haalanam ko njiddaa faa mi wadane.

²³ O hunanii dum, o wi'i o hokkan dum huunde fuu ko nyaagii mo, fay si tawi wo feccere laamu makko. ²⁴ De suka debbo oon yalti, wi'i inna muudum:

—Dume kaanumi nyaagaade mo?

Inniiko oon jaabii mo, wi'i:

—Nyaaga mo hoore Yaayaa lootoowo lootagal batisima oon!

²⁵ Suka debbo oon henyii, yeccii to kaananke oon, nyaagii dum, wi'i:

—Ko njidumi, ngaddanaa kam joonin joonin wo hoore Yaayaa lootoowo lootagal batisima oon e ley le'al!

²⁶ Bernde Hirudus metti sanne. Ammaa saabe ko hunii duum e saabe noddaabe been, o yidaa yaltude e konngol makko ngool. ²⁷ Wakkati oon o neli gooto e sordaasiibe doomoobe mo been, o yamiri dum waddowa hoore Yaayaa. Sordaasi oon yeccii, naati ley kasu toon,

tayí hoore Yaayaa, ²⁸ tummbi ley le'al, waddi, hokki suka debbo oon. Suka debbo oon du hokki inna mum. ²⁹ Nde taalibaaɓe Yaayaa been nannoo dum ndeen, ngari kooyí ɓannu makko nduun, ngattowi dum e saabeere.

No Iisaa nyaamniri worɓe ujunaaje njojo e rewɓe e sukaabe (Matta 14.13-21, Lukka 9.10-17, Yuhanna 6.1-14)

³⁰ Nulaaɓe been ngarti to Iisaa, kaalani dum ko ngafi duum e ko mbaajii duum fuu. ³¹ O wi'i ɓe:

—En njaha nokkuure ferwunde, keɓon fowtinaade seeda.

Ko o wi'i noon duum wo saabe yaha-warta yimɓe na heewi doon, faa kanko e taalibaaɓe makko been, ɓe kungii heɓude fay no ɓe nyaamira. ³² Be njehi ɓe naatowi laana, ɓe peyyíti, ɓe toowti kamɓe tan e nokku perwudo. ³³ Yimɓe heewɓe nji'ii iɓe njaha, annditi to ɓe ponndii. Heewɓe yuuri e gure deen fuu, kenyanii to ɓe ponndii toon, arti ɓe yottaade. ³⁴ Nde o yaltunoo e laana kaan ndeen, o yi'i jamaa keewdo. O yurmii ɓe sanne, sabo iɓe nga'i hono no baali di ngalaa duroowo ni. O heddii imo waajoo ɓe kulle keewde. ³⁵ Nde hiirunoo ndeen, taalibaaɓe been battitii mo, mbi'i:

—Joonin hiirii, katin du nokku o wo ladde ɓolde.

³⁶ Mbi'aa jamaa o sankitoo e gure e nokkuuje ɓadiide do faa coodowa ko nyaama.

³⁷ O jaabii ɓe, o wi'i:

—Onon e ko'e moodon, kokkee ɓe ko ɓe nyaama!

Ndeen ɓe yami mo, ɓe mbi'i:

—Ndelle ada yidi min kooya buudi cardi keme didi min coodanowa ɓe buuru ko ɓe nyaama?

³⁸ Wakkati oon, o wi'i ɓe:

—Noy foti buuruuje de njogidon? Njehee ndaarowee!

Nde ɓe njahunoo ɓe kumpitowii ndeen, ɓe mbi'i mo:

—Buuruuje joy e liyyi didi min njogii.

³⁹ O yamiri taalibaabe been njoyyínira jamaa oon feere feere dow hudo hecco. ⁴⁰ Be njoodorii feere feere, hemre hemre, e capande njoyo njoyo. ⁴¹ O hooyí buuruuje joy deen e liyyí didi diin, o tiggítii kammu, o yetti Laamdo. O heltii buuru oon, o hokki taalibaabe makko peccana yimbe been. Hono noon liyyí didi diin du. ⁴² Be fuu be nyaami faa be kaari. ⁴³ Taalibaabe been kawrunduri kedde buuru e liyyí deen, kebbini kandeeje sappo e didi. ⁴⁴ Nyaamuɓe buuru oon been, fay worɓe tan ngadii hono ujunaaje njoyo.

*No Iisaa yaari dow ndiyam e koyɗe
(Matta 14.22-33, Yuhanna 6.15-21)*

⁴⁵ Wakkati oon fu, Iisaa yamiri taalibaabe muudum naata laana kaan, ardoo dum peyyíta njaha Baytisayda gere ooto maayo ngoon. Kanko du, o waynoo jamaa oon tafon. ⁴⁶ Nde o seedunoo e jamaa oon ndeen, o yeenjowi dow waamnde faa o wada du'aare.

⁴⁷ Nde jemma warnoo ndeen, tawi laana kaan ina woni hakkunde maayo toon, Iisaa tan heddii e leydi. ⁴⁸ O sooyinii taalibaabe been ina cummba† ko mbaawi fuu, sabo wo be hawroobe e henndu. Nde badinoo weetude ndeen, o wari to mabbe imo yaha e koyɗe dow ndiyam daam, faa o hesi faltaade be. ⁴⁹ Kaa nde be njiinoo mo imo yaha e dow ndiyam daam ndeen, be cikki wo dum mbeelu, be keddii iɓe mbaayda, ⁵⁰ sabo be fuu, nde be njiinoo mo ndeen, nesijji mabbe tayi. Wakkati oon Iisaa wi'i be:

—Cellinee berde mon! Wo miin. Taa kulee!

⁵¹ O naati laana kaan, o tawti be, de henndu nduun darii. Dum haayinii be sanne. ⁵² Be paamaayno haaynde nde Iisaa wadiri buuru oon ndeen, sabo be wumbe berde.

---

† 6:48 Maanaa summbude wo awyude faa adina laana yeeso ley ndiyam.

*No Iisaa selliniri nyawbe ley leydi Genesaret
(Matta 14.34-36)*

⁵³ Be peyyiti maayo ngoon, be njottii leydi Genesaret, be ndarii doon. ⁵⁴ Wakkati be njalti e laana kaan ndeen, yimbe been annditi mo, ⁵⁵ cankitii e seraaji diin fuu, ina njowa nyawbe muɓben e dow dadɗooji, ina ngadda nokku fuu do nani imo woni. ⁵⁶ Katin du do Iisaa tawaa fuu, gilla e ley gure faa e galluuje faa e ladde, yimbe been ngaddan nyawbe muɓben e taliyaaje, ina njaaroo mo o acca be meema fay si wo kommbol saaya makko. Meemudo ngol du fuu dadii.

7

*Haala al'aada maamiraabe
(Matta 15.1-9)*

¹ Farisa'en e jannginoobe Tawreeta wobbe yuurube Urusaliima piilii Iisaa. ² Be nji'i taalibaabe makko wobbe ina nyaamira juude tuunde, dum woni tawa lootiraay no tawaangal mabbe worri ni.* ³ Sabo Farisa'en e Alhudiyanakoobe fuu nyaamataa si lootaay juude muɓben faa laaba, al'aada maamiraabe mabbe oon be njokki. ⁴ Si be ngartii luumo, be nyaamataa si be lootaaki. Ibe njogii al'aadaaji goddi keewdi di be njokki, ko wa'i hono lawyude kore e potiije e taasaaje gadiraade njamndi. ⁵ Wakkati oon, Farisa'en e jannginoobe Tawreeta yami Iisaa, mbi'i:

—Dume wadi de taalibaabe maa been ndewataa al'aadaaji maamiraabe meeden, ina nyaamira juude tuunde?

⁶ O jaabii be, o wi'i:

—Annabi Esaaya woofaay fey nde sappinoo on. Wo on munaafiki'en, hono no winndiraa:
«Lenyol ngol ina teddina kam e kunndude muɓben,

* 7:2 lootugol juude ngol haɓɓaaki e ittude tuundi, wo faa joomum fonnditanoo diina ngol wadira.

ammaa berde muɓben ina mboddi kam.

⁷ Bolum be ndewata kam.

Si goonga, janndeeji di be njannginta diin wo jamirooje yimbe tan.»[†]

⁸ Iisaa jokkintini, wi'i:

—Odon acca jamirooje Laamdo, de odon njokka al'aadaaji yimbe. ⁹ Odon calanoo yamiroore Laamdo faa laaba, faa kebon ndarnon al'aada moodon! ¹⁰ Sabo Muusaa wi'i: «Teddin bammaa e inna maa.»[‡] O wi'i katin: «Kududo bammum naa inna mum, wareede laatoo jukkungo muudum.»[§] ¹¹ De onon le, odon mbi'a ina hey'a si neddo wi'ii bammum naa inna mum: «Ko kaannoomi wallirde ma duum wo *Korbaan*» (*Korbaan* ina fiirta «Sadaka Laamdo»). ¹² Ko mbi'oton noon duum, odon kada yimbe wallude baabiraaɓe muɓben naa inniraaɓe muɓben katin. ¹³ Hono noon tosirton konngol Laamdo e al'aadaaji di ndonundurton diin. Katin du odon ngada kulle keewde gaade noon.

Haala ko tuuninta neddo
(*Matta 15.10-20*)

¹⁴ Caggal duum, Iisaa nodditi jamaa oon, wi'i dum:

—Kettindanee kam, on fuu, paamee: ¹⁵ Fay huunde naatataa e neddo de tuunina dum. De wo ko yuurata ley neddo duum tuuninta dum. [¹⁶ *]

¹⁷ Nde Iisaa seedunoo e jamaa oon de naatowi ley suudu ndeen, taalibaabe muudum been yami dum maanaa banndol ngol. ¹⁸ O wi'i be:

—Onon du, on paamaay naa? On paamaay ko yuurata yaasin de naata e hunnduko neddo duum, wanaa duum

---

[†] 7:7 Esaaya 29.13.   [‡] 7:10 Wurtagol 20.12.   [§] 7:10 Wurtagol 21.17, Lewinkooɓe 20.9.   * 7:16 E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 16: Jom nowru fuu nana!

tuuninta joomum? ¹⁹ Sabo dum naataay e bernde joomum. Wo reedu mum tan dum naati, woodi du dum yaltan.

E haalaaji diin Iisaa holliri nyaamdu fuu na laabi. ²⁰ O wi'i katin:

—Ko wurtootoo e ley bernde neddo duum, wo kam tuuninta joomum. ²¹ Sabo e bernde neddo miilooji bondi yuurata, kam e fijirde e nguyka e war-hoore e ²² jeenu e eelgal e bonanda e jamba e golleeji terde cementiniidi e muuyde bonde e mbonka e mawninkinaare e majjere. ²³ Kujje bonde deen fuu e bernde yuurata, de tuunina neddo.

*No debbo mo wanaa Alhuudiyanke goondiniri Iisaa
(Matta 15.21-28)*

²⁴ Iisaa dilli doon fonndii leydi Tirus. O jippii e suudu gomma. O yidaa fay gooto faama toon o woni, ammaa o waawaano suudaade. ²⁵ Wakkati oon, debbo gomma mo binnigel muudum dewel wondi e ginnaaru, nani haala makko ina haalee, wari hippii dakkol koyde makko. ²⁶ Debbo oon wanaa Alhuudiyanke, wo to Finiki ley leydi Siiriya o rimaa. O nyaagii Iisaa itta ginnaaru nduun e biyiiko oon. ²⁷ Kaa Iisaa wi'i mo:

—Accu sukaaɓe been kaara tafon. Sabo hooyude nyaamdu sukaaɓe de faddana dawaadi woodaa.

²⁸ Debbo oon jaabii mo, wi'i:

—Goonga Joomam, ammaa dawaadi doomooji du ina nyaama ko sukaaɓe caamdinta duum.

²⁹ Wakkati oon, Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njaabidaa jaabu o, hootu, ginnaaru nduun wurtake e biya oon.

³⁰ O hooti, o tawi biyiiko oon ina fukkii dow leeso, ginnaaru nduun yaltii e muudum.

No Iisaa selliniri gorko paho mo haala muudum laabaa

³¹ Iisaa dilli leydi Tirus, rewi leydi Sidon, e leydi mbi'eteendi Galluuje Sappo ndiin, warti maayo Galili.

³² O waddanaa gorko paho mo haala muudum laabaa, o nyaagaa o yowa junngo makko e dow muudum. ³³ Wakkati oon, Iisaa toowtini mo jamaa oon, watti kolli muudum e noppi makko, tutti, meemiri tutte deen demngal makko.

³⁴ Caggal duum, o tiggittii kammu, o uumi, o wi'i paho oon:

— *Efata!* (Dum na fiirta «Cukkitee!»)

³⁵ Wakkati oon, noppi gorko oon cukkittii, demngal muudum yoppaa, heddii ina haalira no woodiri. ³⁶ Iisaa yamiri yimbe been taa be kaalana huunde nde fay gooto. Ammaa fay ko o hadata be dow majjum, ibe beyda haalde dum. ³⁷ Dum haayinii be faa yottii kaaddi, ibe mbi'a:

—Golleeji makko fuu na mboodi. Imo faadintina faaduube, imo muumdintina muumbe.

8

No Iisaa nyaamniri worbe ujunaaje nayo e rewbe e sukaaŋe (Matta 15.32-39)

¹ Ley balde deen, jamaa keewdo hawriti katin. E ley ko be ngalaa ko be nyaama, Iisaa noddi taalibaaŋe muudum been, wi'i dum'en:

² —Yimbe be ina njurminii kam, sabo hannden woni balde tati ibe ngondi e am, de be ngalaa ko be nyaama. ³ Si mi yoppii be koota tawee be nyaamaay, yobere libowan be dow laawol. Sabo wobbe mabbe yuurii to woddi.

⁴ Taalibaaŋe makko been njaabii mo, mbi'i:

—Toy neddo hebata ko nyaamnata yimbe be ley ladde nde?

⁵ O yami taalibaaŋe makko been, o wi'i:

—Noy foti buuruuje de njogidon?

Be mbi'i mo:

—Jeddi.

⁶ De o yamiri jamaa oon joodoo e leydi. O hooyi buuruuje jeddi deen, o yetti Laamdo, o heltii de, o hokki taalibaabe makko been peccana jamaa oon. Be ngadiri noon. ⁷ Ibe njogii katin liyyoy pamaroy seeda. Iisaa yetti Laamdo dow makkoy, wi'i taalibaabe muudum been pecca koy, kankoy du. ⁸ Be nyaami faa be kaari. Taalibaabe been kawrunduri kedde deen. De keewi kandeeje jeddi. ⁹ Ibe ngada worbe ujunaaje nayo. Caggal duum, Iisaa yoppi be, ¹⁰ naatidi e taalibaabe muudum laana wakkati oon, feyyiti, yehi leydi Dalmanuuta.

No Farisa'en pilorii maande

(Matta 16.1-4)

¹¹ Farisa'en been ngari, puddi yeddundurde e Iisaa. Be njaarii mo o holla be maande yuuroore dow kammu faa be ndaartindoo mo. ¹² Iisaa uumi, wi'i:

—Dume wadi de yimbe jamaanu hannden o ina piloo holleede maande? Goonga kaalanammi on: fay maande wootere on kebataa!

¹³ Caggal duum, o seedi e maɓɓe, o naati laana kaan, o fonndii gere ooto maayo.

Haala rabilla Farisa'en e Saduki'en

(Matta 16.5-12)

¹⁴ Taalibaabe been njeggiti yoobaade buuru, si wanaa buuruwal gootal tan be njogii ley laana kaan. ¹⁵ Wakkati oon, o tindini be, o wi'i:

—Kakkilee, ndeentee e rabilla Farisa'en e mo Hirudus oon.

¹⁶ Taalibaabe been ina kaalda ina mbi'a ko njoobaaki buuru duum wadi de o wi'iri noon. ¹⁷ Iisaa annditi ko be kaalata duum, wi'i be:

—Ko wadi de odon kaalda hakkunde moodon on njoobaaki buuru? Yalla faa joonin on annditaay, on paamaay? Naa on wumbe berde? ¹⁸ Odon njogii gite, de on nji'ataa naa? Odon njogii noppi, de on nanataa naa?

Yalla on miccitaaki ¹⁹ nde peccanmi worbe ujunaaje njoyo buuruuje joy ndeen, kandeeje foti kebbindon kedde deen?

‘Be njaabii mo, be mbi'i:

—Kandeeje sappo e didi.

²⁰ O yami be katin, o wi'i:

—Nde peccanmi worbe ujunaaje nayo buuruuje jeddi ndeen, kandeeje foti kebbindon kedde deen?

‘Be njaabii mo, be mbi'i:

—Kandeeje jeddi.

²¹ Ndeen o wi'i be:

—Faa joonin on paamaay naa?

No Iisaa wumtiniri bumdo ley Baytisayda

²² Be njottii Baytisayda. Doon yimbe ngaddani Iisaa bumdo, be nyaagii dum meema mo. ²³ O nanngi junngo bumdo oon, o yaari dum yaasin wuro ngoon. Caggal duum, o tutti e gite muudum, o yowi juude makko e muudum, o yami dum, o wi'i:

—Won ko nji'ataa naa?

²⁴ Bumdo oon feerti gite mum, wi'i:

—Midu yi'a yimbe, de ibe nga'ani kam hono ledde jahooje ni.

²⁵ Iisaa yowi juude muudum e gite makko katin. Ndeen gorko oon feerti gite mum, tawi wumtii faa woodi, jiiɗe muudum na laabi. ²⁶ Iisaa wi'i mo:

—Hootu, de taa njeccodaa ley wuro ngo.

No Piyeer seedorii Iisaa woni Almasiihu

(Matta 16.13-20, Lukka 9.18-21)

²⁷ Caggal duum, Iisaa e taalibaabe muudum ponndii gure gonde dakkol Kaysariya Filipu. Dow laawol ngool, o yami be:

—Moy yimbe mbi'ata ngonumi?

²⁸ ‘Be njaabii mo, be mbi'i:

—Wobbe ina mbi'a wo a Yaayaa lootoowo lootagal batisima. Wobbe ina mbi'a wo a annabi Iliyaasa. Wobbe du ina mbi'a wo a gooto e ley annabaabe been.

²⁹ O yami be, o wi'i:

—Onon le, moy mbi'oton ngonumi?

Piyeer jaabii mo, wi'i:

—Wo a Almasiihu.

³⁰ Wakkati oon, o sappani be sanne taa be kaalana dum fay gooto.

No Iisaa sapporii maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 16.21-23, Lukka 9.22)

³¹ O fuddi faaminde be:

—Ina tilsii Bii Neddo torree torraaji keewdi. Mawbe yimbe e hooreebe almaami'en e jannginooobe Tawreeta caloto mo. O warete, de gada balde tati fuu o iirtoto.

³² O haalani be dum faa laabi, de Piyeer toowtini mo, fuddi felude mo dow haalaaji makko diin. ³³ Iisaa kaa, hucciti e taalibaaabe muudum, ndaari be, de feli Piyeer, wi'i:

—Woddam aan Seydaani! Sabo miilooji maa diin yuuraay to Laamdo, wo to yimbe di yuuri.

No Iisaa jokkirtee

(Matta 16.24-28, Lukka 9.23-27)

³⁴ Caggal duum, o noddi jamaa oon e taalibaaabe makko been, o wi'i dum'en:

—Muuydo jokkude kam fuu, sela ndaarude hoore muudum, de hooya leggal muudum palaangal, jokka kam.* ³⁵ Sabo muuydo dannude yonki muudum, mursan ki. Ammaa mursudo ki saabe am e saabe Kabaaru Lobbo oon fu, dannan ki. ³⁶ Dume hebude adunaaru ndu fuu nafata neddo si tawii mursii yonki muudum? ³⁷ Yalla

* 8:34 Maanaa hooyude leggal palaangal woni anniyaade mursude yonki mum hono no Iisaa ni.

ina woodi ko neddo waawi hokkitirde faa danna yonki muudum naa? ³⁸ Cemtirde kam miin e haalaaji am e ley jamaanu tuundo luttudo Laamdo o, miin, Bii Neddo du, mi semtiran dum nde ngartidoymi e maleyka'en seniibe e ley teddeengal Baaba am.

9

¹ O wi'i be katin:

—Goonga kaalanammi on: yoga e wonbe do be maay-ataa tawee nji'aay laamu Laamdo ina warda e baawde.

Haala waylitagol alhaali Iisaa

(Matta 17.1-13, Lukka 9.28-36)

² Balde jeegom caggal duum, Iisaa yaadi e Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna, o toowtidi e mubben dow waamnde toownde, kam'en tan. Doon alhaali makko waylitii yeeso mabbe. ³ Kaddule makko njalbi, ndawni far, faa dawni-noowo fay gooto waawaa rawnirde noon e adunaaru ndu. ⁴ Iliyaasa e Muusaa bangani be, ina kaalda e makko. ⁵ Ndeen Piyeer wi'i mo:

—Moodibbo, gonal amin do ina woodi. Accu min ndarna hukumuuji tati: aan gooto, Muusaa gooto, Iliyaasa du gooto.

⁶ O anndaa ko o haalata, sabo kulol manngol naatii be, kambe taalibaaabe been. ⁷ Ruulde wari suddi be. Daande yuuri e ley ruulde ndeen ina wi'a:

—O woni Biyam mo korsinmi. Kettindanee mo!

⁸ Wakkati oon, taalibaaabe been yeewi gerejeji fuu, de nji'aay fay gooto si wanaa Iisaa tan.

⁹ E ley ko be njippotoo waamnde ndeen duum, o yamiri be taa be kaalana fay gooto ko be nji'i duum faa wakkati nde Bii Neddo iirtii e hakkunde maaybe ndeen. ¹⁰ Be njabi konngol ngol, de be keddi iibe yamundura hakkunde mabbe dume woni maanaa iirtaade e hakkunde maaybe.

¹¹ Caggal duum, be yami mo, be mbi'i:

—Dume wadi de jannginoobe Tawreeta ina mbi'a tilay annabi Iliyaasa artoo Almasihu warude?

¹² O jaabii be:

—Goonga, Iliyaasa artoto warude tafon moyy'intinoo huunde fuu. Ndelle ko wadi de Binndi diin mbi'i ina tilsii Bii Neddo torree torraaji keewdi, huyfinee? ¹³ Mido haalana on: Iliyaasa wariino, de be ngolli dum ko be muuyi fuu, hono no haala makko haaliraa e Binndi diin ni.

*No Iisaa selliniri suka gondudo e ginnaaru
(Matta 17.14-21, Lukka 9.37-43)*

¹⁴ Nde be ngartunoo to taalibaabe heddinoobe been fu, be nji'i jamaa keewdo ina fiilii dum'en, jannginoobe Tawreeta been ina njeddundura e muɓɓen. ¹⁵ Wakkati yimbe been nji'unoo Iisaa fu, dum haaynii be. Be ndoggi be njabbowii mo. ¹⁶ O yami be, o wi'i:

—Dume njeddundurton e mabbe?

¹⁷ Gorko gooto ley jamaa oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mi gaddando ma biyam gorko mo ginnaaru muumɗini. ¹⁸ Do ginnaaru nduun ummorii mo fuu, liban mo e leydi, hunnduko makko ina wurtina nguufu, imo neryundura nyiiye makko, o yooru koloŋ. Mi nyaagake taalibaabe maa been ndiiwa ndu, de be kunngii.

¹⁹ Iisaa wi'i yimbe been:

—Hey onon yimbe jamaanu hanndeejo be ngalaa goondinal! Faa ndey ngondammi e moodon? Faa ndey keddotoomi munyande on? Ngaddanee kam suka oon!

²⁰ O waddanaa suka oon. Nde ginnaaru nduun yi'unoo Iisaa ndeen, dimmbi suka oon, libi dum, heddi suka oon ina talloo e leydi, hunnduko muudum ina wurtina nguufu.

²¹ Iisaa yami baaba suka oon, wi'i:

—Gilla ndey dum hebi mo?

Baaba oon jaabii, wi'i:

—Gilla imo famdi. ²² Katin du wakkati fuu ginnaaru nduun ina liḅa mo ley yiite naa ley ndiyam faa halka mo. De si tawii won ko mbaawdaa fu, njurmodaa min, mballaa min!

²³ Iisaa wi'i mo:

—Si mido waawi mbiidaa? Huunde fuu ina waawi laatanaade goondindo.

²⁴ Wakkati oon, baaba suka oon yeewnii, wi'i:

—Mi goondinii, de wallam, sabo goondinde ina tiifi kam!

²⁵ Nde Iisaa yi'unoo jamaa oon ina dogga warde ndeen, sappani ginnaaru nduun e semmbe, wi'i ndu:

—Ginnaaru muumdinooru faadinooru, mido yamire mburtodaa e suka o, taa naatu mo abada katin!

²⁶ Ginnaaru nduun feekii, dimmbi suka oon semmbe, de yalti e makko. Heddi imo wa'i hono maaydo, faa ko heewi e wonnoobe doon been ina mbi'a o maayii. ²⁷ Ammaa Iisaa nanngi junngo makko, ummini mo tan, o darii.

²⁸ Caggal duum Iisaa naati suudu de taalibaabe muudum been toowtidi e muudum, yami dum, mbi'i:

—Dume wadi de min kunngii riiwude ginnaaru nduun?

²⁹ O jaabii:

—Ginnaaru nduun, sii muudum riiwirtaake si wanaa du'aare.

Haala Iisaa didaba dow maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 17.22-23, Lukka 9.43-45)

³⁰ Be ndilli doon, 6e ceeki leydi Galili. O yidaa fay gooto faama dum, ³¹ sabo imo waajoo taalibaabe makko been. Imo wi'a dum'en:

—Bii Neddo wattete e juude yimbe. Be mbaran dum, de caggal balde tati fu, iirtoto.

³² Ammaa taalibaabe been paamaay maanaa haala kaan, de kuli yamude mo du.

Haala burdo teddude

(Matta 18.1-5, Lukka 9.46-48)

³³ Be njottii Kafarnahum. Nde be njippinoo suudu weerdude mabbe fu, o yami taalibaabe makko, o wi'i:

—Dume njeddundurdon dow laawol?

³⁴ Be ndeyyini, sabo ko be njeddunduri dow laawol dey, wo moy woni burdo teddude hakkunde mabbe. ³⁵ Ndeen Iisaa joodii, noddii taalibaabe sappo e dido been, wi'i dum'en:

—Muuydo ardaade fuu, gada heddiibe been heedata, laato golloowo mabbe be fuu.

³⁶ Caggal duum, o nanngi junngo cukalel gomma, o darni ngel yeeso mabbe, o mumbilii ngel, o wi'i be:

³⁷ —Neddo fuu jabbiido cukalel gootel hono ngel e innde am, wo miin jabbi. Katin du jabbiido kam fuu, wanaa miin tan jabbi, jabbake Nuldo kam oon du.

Haala mo salaaki en fuu ina wondi e meeden

(Lukka 9.49-50)

³⁸ Yuhanna wi'i mo:

—Moodibbo, min nji'ii gorko gooto ina riiwra ginnaaji e innde maa, de min kadi mo, sabo o waldaa e meeden.

³⁹ Ammaa Iisaa wi'i:

—Taa kadee mo dum, sabo fay gooto waawaa wadirde kaayeeffiji e innde am, de sakitoo mbonkoo kam wakkati oon. ⁴⁰ Sabo mo salaaki en fuu ina wondi e meeden.

⁴¹ Goonga kaalanammi on: neddo fuu kokkudo on horde ndiyam saabe on yimbe Almasiihu, waasataa hebude mbarjaari muudum.

Haala ko luttinta yimbe

(Matta 18.6-9, Lukka 17.1-2)

⁴² Neddo fuu luttindo gootel e cukaloy goondinkoy kam koy, ko buri woodde e joomum wo hayre teddunde habbee e daande mum, faddee e maayo manngo. ⁴³ Si tawii junngo maa luttinte, tayu ngo. Naataa e nguurndam nduumiidam a nyakudo buri moyyande ma diina naatude e jahannama yiite nge nyifataa tawee a kibbudo. [⁴⁴ *] ⁴⁵ Si tawii koyngal maa luttinte, tayu ngal. Naataa ley nguurndam nduumiidam tawee wo a nyakudo buri moyyande ma diina faddeede e yiite duumiinge tawee a kibbudo. [⁴⁶ †] ⁴⁷ Katin du si yitere maa luttinte, ittu nde. Sabo naataa e laamu Laamdo a dokko buri moyyande ma diina paddefaa e jahannama a kibbudo. ⁴⁸ Doon, «gildi muudum mbaatataa, yiite muudum du nyifataa.»‡ ⁴⁹ Yiite lamsinan mono fuu hono lamdam ni. ⁵⁰ Lamdam wo huunde lobbere, de si dam selii lamsude, noy lamsinirton dam katin? Hakkunde moodon laatodon hono lamdam ni, ngondon e jam.

10

Haala ceergal

(Matta 19.1-12, Lukka 16.18)

¹ Iisaa dilli doon, yehi leydi Yahuudiya, de feyyiti yehi lettugal gooruwol Urdun. Yimbe heewbe piilii mo, de imo waajoo dum'en katin hono no o woowrunoo ni. ² Farisa'en wobbere ngari faa ndaartindoo mo, yami mo:

—Yalla ina daganii gorko seerude deekum naa?

³ O jaabii be:

—Dume Muusaa yamiri on?

⁴ Be njaabii, be mbi'i:

---

* 9:44 E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 44: Doon, gildi mum mbaatataa, yiite mum du nyifataa. Ndaaree aaya 48. † 9:46 E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 46: Doon, gildi mum mbaatataa, yiite mum du nyifataa. Ndaaree aaya 48. ‡ 9:48 Esaaya 66.24.

—Muusaa jabii si gorko na seera deekum fu, winnda talkuru ceergal de seera dum.*

⁵ Iisaa wi'i be:

—Wo saabe on yoorbe berde, duum wadi de Muusaa winndani on yamiroore nde. ⁶ Kaa gilla e fuddoode, «Laamdo tagii be, wadii be gorko e debbo. ⁷ Dum wadi de gorko yoppa inna mum e bammum, nanngundura e deekum, ⁸ be dido fuu be laato neddo gooto.»† Nii woni be nganaa dido katin, be banndu wooturu. ⁹ Ndelle, taa neddo sennda ko Laamdo hawrunduri.

¹⁰ Nde be kootunoo ndeen, taalibaabe makko been yami mo haala majjum. ¹¹ O wi'i be:

—Si neddo seerii deekum de bani goddo fuu, jeenii. ¹² Hono noon du, si debbo seedii e gorum, de gorko goddo bani dum, debbo oon du jeenii.

No Iisaa barkiniri cukaloy

(Matta 19.13-15, Lukka 18.15-17)

¹³ Yimbe ina ngadda cukaloy to Iisaa, faa meema koy, de taalibaabe been ndukani dum'en. ¹⁴ Nde o yiinoo dum ndeen, o berni, o wi'i taalibaabe been:

—Accee cukaloy koy ngara to am. Taa kadee koy, sabo wo nanndube e makkoy been njeyi laamu Laamdo.

¹⁵ Goonga kaalanammi on: mo jabiraay laamu Laamdo hono no cukalel ni fuu, naatataa dum.

¹⁶ Caggal duum, o mumbilii cukaloy koy, o yowi junngo makko e makkoy, o barkini koy.

No Iisaa e gorko jom jawdi ngaddi

(Matta 19.16-30, Lukka 18.18-30)

¹⁷ Nde Iisaa nanngunoo laawol fu, gorko gomma doggiri to makko, hofii yeeso makko, yami mo, wi'i:

* 10:4 Fillitagol Tawreeta 24.1. † 10:8 Fuddoode 1.27, 2.24.

—Moodibbo lobbo, dume kaanumi wadfude faa mi heba nguurndam nduumiidam?

¹⁸ Iisaa wi'i mo:

—Ko wadi de ada noddira kam lobbo? Lobbo walaa si wanaa gooto, oon woni Laamdo. ¹⁹ Ada anndi jamirooje: «Taa wadu war-hoore, taa jeenu, taa wuju, taa seeda fewre, taa toonya, teddin inna maa e bammaa.»‡

²⁰ Gorko oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mido hayba dum fuu gilla e cukaaku am.

²¹ Ndeen Iisaa ndaari mo, yidi mo, wi'i mo:

—Huunde wootere ina nyakani maa: yahu sonnoy ko njogidaa duum fuu, kokkaa ceede deen talkaabe. Ndeen, a heban mbarjaari dow kammu. De ngaraa, njokkaa kam.

²² Ammaa nde gorko oon nannoo haalaaji diin ndeen, balinii, dillidi e mettorgal, sabo o jom jawdi sanne. ²³ Iisaa yeewi gereiji fuu de wi'i taalibaabe mum been:

—Naatugol joomiraabe jawdi ley laamu Laamdo ina tiidi koy!

²⁴ Haalaaji diin kaaynii taalibaabe been sanne. O beydi katin, o wi'i be:

—Sukaabe am, naatude e laamu Laamdo ina tiidi koy!

²⁵ Sabo ngeeloba naata wudde battal buri hoyude diina jom jawdi naata laamu Laamdo.

²⁶ Dum beydi haaynaade taalibaabe been, keddii ina yamundura hakkunde muɓben ina mbi'a:

—Ndelle, moy woni kisoowo?

²⁷ O ndaari be, o wi'i:

—Yimbe mbaawanaa dum, ammaa Laamdo ina waawi. Sabo walaa fuu ko Laamdo waawanaa.

²⁸ Ndeen, Piyeer wi'i mo:

—Ndaar, minen min njoppii huunde fuu min njokkii ma!

²⁹ O jaabii dum, o wi'i:

‡ 10:19 Wurtagol 20.12-16.

—Goonga kaalanammi on: neddo fuu joppudo suudu muudum, naa sakiraaɓe muudum worɓe e rewɓe, naa inna mum, naa bammum, naa sukaaɓe mum, naa gese muudum saabe am e saabe Kabaaru Lobbo³⁰ heɓan ko buri dum kile hemre e aduna mo ngonden e muudum joonin o: joomum heɓan cuudi e sakiraaɓe worɓe e sakiraaɓe rewɓe e inniraaɓe e sukaaɓe e gese, o torrete du. E ley wakkati garoowo oon du, joomum heɓan nguurndam nduumiidam. ³¹ Ammaa ardiibe heewɓe laatoto gadaabe, gadaabe been du laatoto ardiibe.

Haala Iisaa tataba dow maayde muudum e iirtagol muudum

(Matta 20.17-19, Lukka 18.31-34)

³² Iɓe ngoni e laawol faa ɓe njaha Urusaliima. Iisaa na ardii ɓe, tawi taalibaabe been ina mbemmbii, jokkuɓe dum'en been du kulii. O noddi taalibaabe sappo e dido been, o fuddi haalande dum'en ko hewtata mo. ³³ O wi'i ɓe:

—Inani eden njaha Urusaliima. Doon Bii Neddo wattetee e juude hooreeɓe almaami'en e jannginoobe Tawreeta. Be caroto mo sariya maayde, de ɓe ngatta mo e juude yimɓe ɓe nganaa Alhuudiya'en. ³⁴ Been njalnoro mo, tutta dow makko, piya mo dorri, mbara mo. De balde tati caggal majjum, o ummitoto.

No Yaakuuba e Yuhanna nyaagorii Iisaa

(Matta 20.20-28)

³⁵ Caggal duum, Yaakuuba e Yuhanna ɓiɓɓe Jebede been ngari to Iisaa, mbi'i dum:

—Moodibbo, won ko min njidi nyaagaade ma. Miden njidi ngadanaa min dum.

³⁶ O wi'i ɓe:

—Dume njidudon mi wadana on?

³⁷ Be njaabii mo:

—Ndujanodaa min min njoododoo e maada, gooto gere nyaamo maa, gooto du gere nano maa e ley darja laamu maada.

³⁸ O jaabii be, o wi'i:

—On anndaa ko njaarotodon. Yalla odon mbaawi yardude horde mettunde nde njardammi ndeen, naa looteede lootagal batisima naawngal ngal looteteemi ngaal naa?

³⁹ Be njaabii mo, be mbi'i:

—Mid'en mbaawi.

O wi'i be:

—On njardan horde nde njardammi ndeen, on keban lootagal batisima ngal looteteemi ngaal. ⁴⁰ Ammaa joodaade gere nyaamo am naa gere nano am wanaa miin yamirta dum. Joodorde deen, wo be Laamdo moyyinani been njeji.

⁴¹ Nde taalibaabe sappo heddiibe been nannoo dum ndeen, bernani Yaakuuba e Yuhanna. ⁴² Iisaa noddi be fuu, wi'i:

—Odon anndi laamiibe leyde adunaaru ina laamorii dum'en doole. Mawbe been du ina kolla yimbe been baawde. ⁴³ Onon kaa, dum wadataa hakkunde moodon. Jiddo laataade teddudo hakkunde moodon fuu, ina haani laataade golloowo moodon. ⁴⁴ Katin du, jiddo ardaade e moodon fuu, ina haani laataade maccudo moodon, on fuu. ⁴⁵ Sabo fay Bii Neddo waraay faa gollanee, ammaa warii faa gollana yimbe, de hokka yonki muudum faa laatoo coottitaari ndimdinoori heewbe.

*No Iisaa wumtiniri Bartime
(Matta 20.29-34, Lukka 18.35-43)*

⁴⁶ Be njottii Yeriko. Nde Iisaa yaltannoo ngalluure ndeen, kam e taalibaabe muudum e jamaa keewdo, be tawi bumdo bi'eteedo Bartime bii Time ina joodii ina garbina dakkol laawol ngool. ⁴⁷ Nde o nannoo wo Iisaa

Nasaraatuujo oon faltotoo doon ndeen, o fuddi yeewnaade imo wi'a:

—Iisaa, taan Daawda, yurmam!

⁴⁸ Yimbe heewbe ina njawana mo ina mbi'a o deyyi'noo, ammaa o beydi yeewnaade sanne, imo wi'a:

—Taan Daawda, yurmam!

⁴⁹ Iisaa darii, wi'i:

—Noddee mo.

Ndeen, be noddi bumdo oon, be mbi'i dum:

—Sellin bernde maa, umma! O noddii ma.

⁵⁰ O gurbitii, o faddi saaya makko, o wari to Iisaa. ⁵¹ Iisaa yami mo, wi'i:

—Dume njiddaa mi wadane?

Bumdo oon jaabii mo, wi'i:

—Moodibbo, mi wumta.

⁵² Iisaa wi'i mo:

—Yahu, goondinal maa dannii ma.

Wakkati oon o wumti, o jokki Iisaa, iBe njaha dow laawol.

11

No Iisaa naatiri Urusaliima

(Matta 21.1-11, Lukka 19.28-40, Yuhanna 12.12-19)

¹ Ko Iisaa e taalibaaBe muudum badii Urusaliima duum, njottii Baytifaaji e Baytaniya dow waamnde wi'eteende Jaytun. Iisaa nuli taalibaaBe muudum dido, ² wi'i be:

—Njehee naatowee wuro wonngo yeeso moodon ngo. Wakkati oon fu, on tawan mola araawa nga fay gooto waddaaki abada ina habbii. Kabbiton nga, ngaddon nga do. ³ Si goddo yamii on dume ngadoton nga, njaabodon mbi'on Joomii amin ina haajaa nga, de nultiran nga law.

⁴ Be njehi, be tawi mola ngaan ina habbii yaasin dakkol dammbugal, be kabbiti nga. ⁵ Yoga e darinoobe doon been yami be:

—Dume ngolloton do? Ko wadi odon kaɓɓita mola nga?

⁶ Be njaaborii been no Iisaa wiirunoo be noon. Been njoppi be. ⁷ Be njaarani Iisaa mola ngaan, be njowi saayaaji maɓɓe dow magga, o waddii. ⁸ Yimbe heewbe mbeerti saayaaji muɓɓen dow laawol. Wobbe kelti licce ledde dakkol toon, mbeerti de e laawol ngool. ⁹ Ardiibe mo e heedube gaɗa makko been na yeewnoo na mbi'a:

—Jettooje e barke ngoodanii gardo e dow innde Joomi-raado!* ¹⁰ Barke woodanii laamu maami en Daawda, laamu ngaroowu nguun! Jettooje ngoodanii Laamdo dow kammuuli!

¹¹ Iisaa hewti ley Urusaliima, naatowi suudu dewal mawndu nduun, de ndaari fuu ko woni ley mayru. Ammaa saabe hiirii, o yehi Baytaniya kanko e sappo e dido been.

No Iisaa hudiri yibbi

(Matta 21.18-19)

¹² Jaango majjum, caggal be ndawii Baytaniya, tawi imo yolbi. ¹³ O haccii yibbi mbilitinki, o yehi yeewoyde yalla imo tawra ki biɓɓe. Nde o yottinoo ki ndeen, o taway e makki si wanaa haakorooji. Sabo wakkati oon wanaa wakkati rimugol yibbe. ¹⁴ O wi'i yibbi kiin:

—Taa fay gooto nyaama biɓɓe maa abada katin!

Taalibaabe makko been nani dum.

No Iisaa riiwri luumotoobe ley suudu dewal mawndu

(Matta 21.12-17, Lukka 19.45-48, Yuhanna 2.13-22)

¹⁵ Nde be njottinoo Urusaliima fu, Iisaa naati taliyaare suudu dewal mawndu nduun, de fudfi riiwude soodoobe e soottoobe wonbe ley toon. O libi taabaaje weccoobe ceede e joodorde soottoobe buugaali. ¹⁶ O accaay fay gooto rewi ley taliyaare suudu dewal mawndu nduun ina ronndii gineeji. ¹⁷ Ndeen o waajii be:

---

* 11:9 Jabuura 118.25-26.

—Yalla wanaa ina winndaa: «Suudu am inndirte suudu wadirdu du'aare lenyi fuu!»[†] Onon kaa, on ngadii ndu suudirdu yanoobe.[‡]

¹⁸ Hooreebe almaami'en e jannginoobe Tawreeta nani dum, pilii no mbardata mo. Be kuli mo, sabo waaju makko oon naatii jamaa oo sanne. ¹⁹ Nde hiirnoo fu, kanko e taalibaaɓe makko, be njalti ngalluure ndeen.

Haala du'aare wondunde e goondinal

(Matta 21.20-22)

²⁰ Fajiri jaango majjum, ibe paltoro to yibbi kiin toon, be nji'i ki yoorii koloŋ faa yottii dadi. ²¹ Piyeer miccitii, wi'i mo:

—Moodibbo, ndaar! Yibbi ki kudunodaa kiin yoorii.

²² Iisaa jaabii be, wi'i:

—Ngoondinee Laamdo! ²³ Goonga kaalanammi on: neddo fuu biido waamnde nde: «Doofa, saamoy ley maayo», si sikkitiraay ley bernde muudum, de goondini ko wi'i duum laatoto fu, wadante dum. ²⁴ Dum wadi de mido wi'a on: ko njaaridon e ley du'aare fuu, ngoondinee on kebii dum, ndeen on ngadante dum. ²⁵ Nde ndaridon faa ngadon du'aare fuu, si won gadunoodo on huunde fu, njaafodon dum, faa Baaba moodon gondo dow kammu oon yaafanoo on hakkeeki moodon onon du. [²⁶ §]

Yamol dow toy baawde Iisaa yuuri

(Matta 21.23-27, Lukka 20.1-8)

²⁷ Be ngarti Urusaliima katin. E ley ko o yiiltotoo ley suudu dewal mawndu duum, hooreebe almaami'en e jannginoobe Tawreeta e mawbe battitii mo ²⁸ yami mo:

[†] 11:17 Esaaya 56.7. [‡] 11:17 Yeremiya 7.11. [§] 11:26 E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 26: Kaa si on njaafataako, Baaba mon gondo dow kammu oon du yaafataako hakkeeki moodon.

—Laamu nguye hokki ma baawde gollude ko ngollataa dum? Moy hokki ma laawol ngollaa dum?

²⁹ Iisaa wi'i be:

—Mi yaman on huunde wootere. Njaabodon kam, de mi haalana on kokkudo kam laawol mi golla ko ngollammi duum. ³⁰ Lootagal batisima Yaayaa ngaal, to Laamdo yuuri naa to yimbe? Njaabee kam!

³¹ Be ndawridi hakkunde mabbe, be mbi'i:

—Si en mbi'ii to Laamdo, o yaman en ndelle ko wadi de en ngoondinaay Yaayaa? ³² Yalla en mbi'an to yimbe naa?

Ibe kula yimbe been sabo be fuu ibe njogorii Yaayaa wo annabaajo goongaajo. ³³ Be njaabii Iisaa, be mbi'i:

—Min anndaa.

Iisaa wi'i be:

—Haya miin du, mi haalantaa on baawde deye ngolli-rammi ko ngollammi duum.

12

Banndol haala remooɓe bonɓe (Matta 21.33-46, Lukka 20.9-19)

¹ Iisaa fuddi haalude, banndani be, wi'i:

—Neddo gomma wadii ngesa cabiije. O fiiltini nga hoggo, o wasi luggere ɓoosirde, o nyibi suudu toowndu faa o haynoo ko warata e ngesa ngaan. Caggal duum, o halfini nga remooɓe, de o wadi jahaangal. ² Nde boreede cabiije yottinoo fu, o neli golloowo makko to remooɓe been toon, be ngaddana mo ngedu makko e biɓɓe cabiije deen. ³ Be nanngi nelaado oon, be piyi dum, be njeccini dum juude bole. ⁴ O neli e mabbe golloowo makko goddo. Be kuyfini dum, be eli dum. ⁵ O neli katin golloowo tataɓo, de be mbari dum. Wobbe heewbe nuliraama hono noon: be piyi wobbe, be mbari wobbe. ⁶ Joonin kaa gooto tan o heddorii, biyiiko korsudo oon. Sakitii o neli oon du e mabbe, o wi'i: «Be njaagoto biyam oon.» ⁷ Ammaa

remooɓe been mbi'unduri hakkunde muɓben: «O woni donoowo oon. Ngaree mbaren mo, faa kewten ngesa ngaan!»⁸ Be nanngi biɗɗo oon, ɓe mbari ɗum, ɓe paɗɗi ɗum to gaɗa ngesa toon.

⁹Joonin le, noy jom ngesa oon wadata? O waran, o halka remooɓe been, o halfina ngesa ngaan wobɓe. ¹⁰Yalla on njanngaay ko winndaa ley Binndi ɗiin ɗuum naa?

«Hayre nde nyiɓooɓe been calii ndeen,
wo kayre laatii hoore nyimngo ngoon.

¹¹Dum wo golle Joomiraado,
wo ɗum haaynde e jiide meeden!»*

¹²Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe pili no nanngira Iisaa, sabo ɓe paamii banndol ngol wo kamɓe sappii. De ɓe cuusaay jamaa oon. Be njoppi mo, ɓe ndilli.

Haala yobugol lampo

(Matta 22.15-22, Lukka 20.20-26)

¹³Hooreeɓe been neli e makko Farisa'en wobɓe e daraniibe Hirudus faa keba tuufira mo e konngol makko.

¹⁴Be ngari, ɓe mbi'i mo:

—Moodibbo, miden anndi a goongante. A hulataa fay gooto, sabo a burdintaa yimɓe, aɗa jannginira laawol Laamɗo ngol goonga. Yalla ina dagii min kokka kaananke Roma mawɗo oon lampo naa dagaaki? Min kokka mo naa taa min kokka mo?

¹⁵Ammaa Iisaa annditii naafikaaku maɓɓe. O wi'i ɓe:
—Dume wadi de odon tuufina kam? Ngaddanee kam mbuudu cardi faa mi yi'a ɗum.

¹⁶Be ngaddani mo. O yaami ɓe:
—Natal moy e innde moy woni ɗo?

Be mbi'i mo:
—Kaananke Roma.

¹⁷Ndeen o jaabii ɓe, o wi'i:

---

* 12:11 Jabuura 118.22-23.

—Ndelle kokkee kaananke Roma ko jeyi, kokkon Laamdo du ko jeyi.

Ko Iisaa jaabii duum haaynii be sanne.

Haala ummital maaybe

(Matta 22.23-33, Lukka 20.27-40)

¹⁸ Saduki'en wobbe ngari to makko. Kam'en ngoni yeddooobe ummital. Be yami mo, be mbi'i:

¹⁹—Moodibbo, Muusaa yamirii en si neddo banji debbo, maayii tawii hebaay biddo fu, minyum naa mawnum dewla debbo joppaado oon faa hebana maaydo oon beyngu.† ²⁰ Wadii rimdaabe njeddo. Arandeejo oon banji debbo de maayi, hebaay biddo. ²¹ Didabo oon dewli debbo oon, kam du maayi hebaay biddo. Tatabo oon du wadi hono noon. ²² Hono nii njeddo been fuu banjiri mo, kebaay biddo. Caggal mabbe be fuu, debbo oon du maayi. ²³ Ndelle, nyannde ummital, moy e mabbe laatotoo goroo debbo oon? Sabo be njeddo fuu be banjiino mo.

²⁴ Iisaa jaabii be, wi'i:

—On woofube, on anndaa Binndi diin, on anndaa baawde Laamdo du. ²⁵ Sabo si maaybe ummitake fu, worbe banjataa, rewbe banjataake. Be laatoto hono maleyka'en wonbe dow kammu been ni. ²⁶ Woodi, ko maaybe ummitotoo duum, on njanngaay e dewtere Muusaa ley taariki wuumoore hubboore, hono no Laamdo haaldiri e makko, wi'i: «Miin woni Laamdo Ibrahiima, Laamdo Isiyaaka, Laamdo Yaakuuba»?‡ ²⁷ Laamdo wo Laamdo wuurbe, wanaa Laamdo maaybe.§ On mboofii sanne.

Haala yamiroore burnde semmbe

(Matta 22.34-40, Lukka 10.25-28)

---

† 12:19 Fillitagol Tawreeta 25.5. ‡ 12:26 Wurtagol 3.6, 15-16. § 12:27 Gilla e jamaanu Muusaa tawi Ibrahiima e Isiyaaka e Yaakuuba maayii gilla ko booyi. Ko Laamdo wi'i wo Laamdo mabbe duum, holli iBe mbuuri.

²⁸ Jannginoowo Tawreeta gooto battitii Iisaa, tawi nani-ino jeddi mabbe, e no o jaaborii Saduki'en been faa woodi, yāmi mo:

—E jamirooje deen fuu, ndeye buri manngu?

²⁹ Iisaa jaabii mo:

—Burnde fuu manngu e jamirooje deen wo nde do: «Hettinda Israa'iila, Laamdo Joomiraado meeden oon tan woni Joomiraado. ³⁰ Yidir Laamdo Joomiraado maa e bernde maa fuu e yonki maa fuu e hakkillo maa fuu e semmbe maa fuu.»* ³¹ Didaberde ndeen wo hono mayre, kayre woni: «Njidiraa gondo maa no njidirdaa hoore maa ni.»† Walaa fuu yamiroore burnde didi deen manngu.

³²⁻³³ Jannginoowo Tawreeta oon wi'i mo:

—Moodibbo! A haalii goonga ko mbiidaa Laamdo tan woni Joomiraado, katin du Laamdo goddo walaa si wanaa kanko. E yidirde Laamdo e berndem fuu e hakkillom fuu e semmbem fuu, e yidirde gondo mum hono no yidiri hoore mum ni, kanjum buri sadakaaji duppeteedi e kirsamaaji fuu! Haala maa ina selli sanne.

³⁴ Nde Iisaa yi'unoo o jaaborake hakkilantaaku ndeen, wi'i mo:

—A woddaa e laamu Laamdo.

Caggal duum, fay gooto suusaay yamude Iisaa yamde godde katin.

*Haala Almasiihu e Daawda
(Matta 22.41-46, Lukka 20.41-44)*

³⁵ Nde Iisaa waajotoo ley suudu dewal mawndu ndeen, wi'i:

—Noy jannginoobe Tawreeta been mbaawri wiide Almasiihu oon wo taan Daawda? ³⁶ Sabo Daawda e hoore muudum wi'irii Ruuhu Ceniido:
«Joomiraado wi'i Joomam:

* 12:30 Fillitagol Tawreeta 6.4-5. † 12:31 Lewinkooŋe 19.18.

Jooda gere nyaamo am,

faa mi wada njaabaa waybe ma.»‡

³⁷ Daawda e hoore muudum ina noddira Almasiihu oon «Joomam». Ndelle, noy o laatortoo taanum?

No Iisaa feliri jannginoobe Tawreeta

(Matta 23.1-36, Lukka 20.45-47)

Jamaa keewdo ina hettindanii Iisaa e seyo. ³⁸ E ley waajagol makko ngool, o wi'i be:

—Tinne e jannginoobe Tawreeta yidube yiilodaade e saayaaji mawdi e jowteede jowtaali teddudi ley luumooji, ³⁹ foodantoobe joodorde burde teddude ley cuudi baajordi e nokkuuje teddude to nyaamduuji. ⁴⁰ Ibe nyaama jawdi rewbe talkaabe be goriraabe mubben maayi, de be njuutina du'aawuuji mabbe faa be nanndinkinoo e lobbube. Kambe, jukkungo naawngo burata jippineede dow mubben.

Haala sadaka debbo talkaajo

(Lukka 21.1-4)

⁴¹ Iisaa joodii hucciti e keesu suudu dewal mawndu nduun, yi'i no jamaa oon wattirta kaalisi e keesu oon noon. Joomiraabe jawdi heewbe ngatti kaalisi keewdo ley keesu oon. ⁴² Ndeen debbo talkaajo mo gorum maayi wari, watti buudi didi. ⁴³ Iisaa noddi taalibaaabe muudum been, wi'i dum'en:

—Goonga kaalanammi on: ko debbo talkaajo o watti e ley keesu duum buri ko been fuu ngatti duum. ⁴⁴ Sabo be fuu, wo ko bonnantaa be fay huunde tan be ngatti. Ammaa debbo o kaa, e ley talkaaku muudum watti haddi ko joginoo faa wuurda duum fuu.

---

‡ 12:36 Jabuura 110.1.

13

*Haala halkere suudu dewal e sifaaji timmoode adunaaru
(Matta 24.1-14, Lukka 21.5-19)*

¹ Nde o wurtotonoo suudu dewal mawndu ndeen, taal-ibaajo makko gooto wi'i mo:

—Moodibbo, ndaar, kaayɛ de e nyimngo ngo fuu no ɲardiri!

² Iisaa jaabii mo, wi'i:

—A yi'ii nyimngo ngo no foti mawnude naa? Fay hayre wootere heddataako do ina yowii dow wonnde. Fuu wurjinte.

³ O joodowii dow waamnde wi'eteende Jaytun, o hucciti e suudu dewal mawndu nduun. Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna e Andire toowtidi e makko, yami mo, mbi'i:

⁴ —Anndin min nde dum wadata. Maande ndeye hollata wadugol kulle deen fuu?

⁵ Iisaa jaabii be wi'i:

—Ndeentee taa fay gooto wosina on e goonga. ⁶ Heewbe ngardan e innde am, ina mbiitoo: «Miin woni kanko.» Be mbosinan yimbe heewbe. ⁷ Si on nanii kabaaru woldeeji badiidi, si on kaalanaama woldeeji boddudi, taa kulee. Ina tilsi dum wada, de dum wanaa timmoode tafon. ⁸ Lenyol habdan e lenyol, laamu habdan e laamu, leydi dimmboto e nokkuuje feere feere, rafooji du ngadan. Dum fuu laatoto hono fuddoode ɲatawere beynoowo ni.

⁹ Ndeenee ko'e moodon, sabo yimbe njaaran on to carorde, on piyete ley cuudi baajordi. Be ndarna on yeeso hooreebe e kaanankooɓe saabe am, faa laatanodon kam seedeɓe yeeso maɓɓe. ¹⁰ Ina tilsi Kabaaru Lobbo oon waajee lenyi diin fuu tafon. ¹¹ Nde be njaarii on faa be kokkitira on, taa mbemmbedon dow ko kaaloton. Nde wakkati majjum wari fuu, on keban ko kaalon. Sabo wanaa onon kaalata, wo Ruuhu Ceniido haalata. ¹² Neddo

hokkitiran sakiike muudum waree, baabiiwo du hokkitiran biyum. Biḅbe ummanto saaraabe muḅben, ngada faa be mbaree. ¹³ Yimbe fuu mbanyan on saabe am. Ammaa tinnitiido faa yottii timmoode fu, kam hisintee.

Haala torra mawdo e gartol Almasiihu

(Matta 24.15-31, Lukka 21.20-28)

¹⁴ Wakkati waran nde nji'oton «huunde nyiddiniinde bonnoore»* ina woni do haanaa wonde.† (Janngudo dum fuu, faama maanaa majjum.) Ndeen, tawaabe ley Yahuudiya fuu ndoggira baamle. ¹⁵ Tawaado dow suudu, taa jippoo fey de wi'a naatan faa hooya huunde ley suudu muudum. ¹⁶ Tawaado ngesa, taa yeccoo faa hooyowa saaya muudum. ¹⁷ Kay, debereedu'en e musinteebe njaran torra ley balde deen! ¹⁸ Naaree Laamdo taa dum wada wakkati dabbunde. ¹⁹ Sabo ley balde deen torra wadan mo hono muudum wadaay gilla fuddoode adunaaru ndu Laamdo tagi nduun faa joonin, woodi du hono muudum wadataa abada katin. ²⁰ Sini Joomiraado rabbindinaayno balde deen, fay gooto hisataano. Ammaa o rabbindinirii de saabe subaabe makko been. ²¹ Wakkati oon, si goddo wi'ii on: «Ndaaree! Inan Almasiihu do», naa «Inani mo to», taa ngoondinee. ²² Sabo almasiihu'en fewreebe e annabaabe fewreebe bangowan, ngada maandeeji e kaayeefiiji faa majjina fay subaabe been, si na laato. ²³ Ndelle, kakkilon! Mi haalanii on huunde fuu gilla dum waraay.

²⁴ —Ammaa e ley balde deen, caggal torra oon, naange niḅḅan, lewru selan yaynude, ²⁵ koode kammu caaman,

---

* 13:14 Daniyiila 9.27, 11.31, 12.11. † 13:14 Do Iisaa haali ko annabi Daniyiila sappinoo: kaananke gooto wattan tooru e ley suudu dewal mawndu Alhuudiyankooḅe. Ko o sappinoo duum wadii gilla Iisaa rimaaka. Joonin Iisaa wi'i hono majjum wartan katin.

kulle gonde dow kammu deen ndimmboto.‡ 26 Wakkati oon, 'Bii Neddo oon yi'ete ina wara e duule,§ ina warda e baawde mawde e teddeengal. 27 O nulan maleyka'en makko lettugal e gorgal, hordooore e sobbiire, kawrundura subaaŋe makko been gilla to adunaaru fuddi faa to haadi.

Banndol dow yibbi

(Matta 24.32-35, Lukka 21.29-33)

28 Ekitee ko yibbi hollata: si licce makki keyditii, haakooji makki mbilitii, odon anndi ndunngu badake. 29 Noon du, si on nji'ii kulle deen ina ngada, annditon wakkati oon badake, ina woni e dammbugal galle. 30 Goonga kaalanammi on: jamaanu o timmataa tawee kulle deen fuu ngadaay. 31 Kammu e leydi timman, de haalaaji am kaa timmataa abada.

No fay gooto anndiraa timmoode si wanaa Laamdo

(Matta 24.36-44)

32 Kaa nyalaande ndeen e wakkati oon fay gooto anndaa dum. Wanaa maleyka'en wonbe dow kammu, wanaa Biddo oon. Walaa anndudo dum si wanaa Baabiiwo oon. 33 Kakkilee, tinnodon e majjum, sabo on anndaa wakkati mo o warata. 34 Idum wa'i hono gorko cegiliido faa dilla, yalti suudu muudum, hokki maccube mum mono fuu golle mum, yamiri doomoowo dammbugal oon tinnoo dooma. 35 Ndelle, kakkilon, sabo on anndaa nde jom galle oon wartata: ina waawi laataade kiiral naange, naa hakkunde jemma, naa wakkati nde dontooje njoggata, naa fajiri. 36 Taa o juha on de o tawa odon daanii! 37 Ko kaalanammi on duum, mido haalana yimbe fuu: kakkilon!

---

‡ 13:25 Esaaya 13.10, 34.4, Jowiila 2.10. § 13:26 Daniyiila 7.13.

14

No mawbe diina ndawriri faa nannga Iisaa

(Matta 26.1-5, Lukka 22.1-2, Yuhanna 11.45-53)

¹ Balde didi keddanii iidi Faltagol e iidi buuru mo wattaaka rabilla. Hooreebe almaami'en e jannginoobe Tawreeta pili nanngirde Iisaa e hiila faa keba mbara dum.

² De be mbi'i:

—Taa ngaden dum ley iidi ndi de yimbe muurta.

No debbo joordi nebbam uurdam dow Iisaa

(Matta 26.6-13, Yuhanna 12.1-8)

³ Wakkati oon Iisaa ina woni ley Baytaniya, do suudu Simon noddirteedo ceppindo oon. O joodii faa o nyaama. Debbo gomma naati ina jogii faandu nebbam laabudam, uurdam, tiidudam coggu sanne. Debbo oon heli faandu nduun, joori nebbam daam dow hoore makko. ⁴ Yoga e wonnoobe toon been mettaa, mbi'unduri hakkunde muβben:

—Dume saabii de nebbam daam bonniraa ni? ⁵ Idam waawnoo sonneede ko buri buudi cardi keme tati, de hokkee talkaabe!

Heddi iβe pela debbo oon. ⁶ Ammaa Iisaa wi'i:

—Celee mo! Ko wadi de odon torra mo? O gollanii kam gollal lobbal. ⁷ Si goonga, talkaabe ina tawdee e moodon wakkati fuu, nde muuydon fuu odon mbaawi wadande dum'en moyyere. De miin kaa, mi tawdataake e moodon wakkati fuu. ⁸ O wadi ko o waawi: o joorii nebbam uurdam dam dow banndu am faa mi segilanoo saabeere.

⁹ Goonga kaalanammi on: do Kabaaru Lobbo waajaa e adunaaru ndu fuu, ko debbo o wadi duum fillitete, faa o miccitee.

No Yahuuda jamborii Iisaa

(Matta 26.14-16, Lukka 22.3-6)

¹⁰ Yahuuda Isikariyotto, gooto e taalibaabe sappo e dido been, yehi to hooreeɓe almaami'en faa watta Iisaa e juude muɓɓen. ¹¹ Nde ɓe nannoo dum ndeen, ɓe ceyii, ɓe aadii ɓe njoban mo ceede. Wakkati oon, imo fiya dabare no o jambortoo Iisaa.

No Iisaa wadiri hiraande iidi Faltagol e taalibaabe muudum (Matta 26.17-30, Lukka 22.7-23, Yuhanna 13.21-30)

¹² Nyannde arande iidi buuru mo wattaaka rabilla, nde ɓe kirsata dammuuli iidi Faltagol ndeen, taalibaabe Iisaa yaami dum, mbi'i:

—Toy njiddaa min njaha min cegilanowe hiraande iidi Faltagol ndeen?

¹³ O nuli taalibaabe makko dido, o wi'i dum'en:

—Njehee ngalluure toon, on kawran toon e gorko ina ronndii loonde ndiyam. Njokkon dum. ¹⁴ Suudu ndu o naati fuu, mbi'on jom galle oon: «Moodibbo yaamii suudu nduye nyaamdata e taalibaabe mum been hiraande iidi Faltagol?» ¹⁵ O hollan on suudu sooro mawndu moyyinaandu. Wo dow toon cegilantodon en hiraande ndeen.

¹⁶ Taalibaabe dido been njehi, naatowi ngalluure ndeen, ɓe tawri hono no o wi'iri ɓe noon. Toon ɓe cegilanii hiraande iidi Faltagol ndeen.

¹⁷ Nde hiirnoo fuu, Iisaa wardi e sappo e dido been.

¹⁸ Wakkati ɓe njoodinoo iɓe nyaama fu, Iisaa wi'i:

—Goonga kaalanammi on: gooto moodon jamboto kam, imo nyaamda e am joonin.*

¹⁹ Dum laatani ɓe kabɓu-ko'u, ɓe puɗɗi yaamirde mo gooto gooto, iɓe mbi'a:

—Kori wanaa miin?

²⁰ O jaabii ɓe, o wi'i:

---

* 14:18 Jabuura 41.10.

—Wo gooto moodon, onon sappo e dido be, cuuwidindo e am junngo e le'al ngal. ²¹ Tilay Bii Neddo yoppira adunaaru no haaliraa ley Binndi diin ni. Ammaa bone woodanii jambotoodo Bii Neddo oon! Gorko oon, si rimaakano fey bure woodde e muudum!

²² Nde be nyaamannoo ndeen, Iisaa hooyi buuru, yetti Laamdo, heltii, hokki be, wi'i:

—Njabee, dum wo banndu am.

²³ Caggal duum, o hooyi horde cabijam, o yetti Laamdo, o hokki be, be fuu be njari. ²⁴ O wi'i be:

—Dum wo yiyyam am, tabintinoojam amaana Laamdo, ndufeteedam saabe heewbe. ²⁵ Goonga kaalanammi on: mi yarataa cabijam katin si wanaa nyannde njaroyimi kesam e ley laamu Laamdo.

²⁶ Caggal be njimii Jabuura,† be njalti, be njehi dow waamnde wi'eteende Jaytun.

No Iisaa sapporii Piyeer wi'an anndaa dum

(Matta 26.31-35, Lukka 22.31-34, Yuhanna 13.36-38)

²⁷ Iisaa wi'i be:

—On fuu on njoppam kam, sabo ina winndaa: «Mi fiyan duroowo piide maayde, de baali diin cankitoo.»‡

²⁸ Ammaa caggal mi iirtake, mi artoyto on Galili.

²⁹ Piyeer wi'i mo:

—Fay si be fuu be njoppi ma, miin kaa mi yoppataa ma.

³⁰ Iisaa wi'i mo:

—Goonga kaalanammaami: jemma hannden o pay, fadde ndontoori e joggude kile didi a wi'an a anndaa kam kile tati.

³¹ De Piyeer haali, tekkini daande, wi'i:

—Fay si tilsi mi maaydan e maada, abada mi wi'ataa mi anndaa ma.

---

† 14:26 Al'aada Alhuudiyankoo be woni yimude jimi Jabuura 115-118 wakkati hiraande iidi Faltagol. ‡ 14:27 Jakariyaa 13.7.

Taalibaabe been fuu mbi'i hono noon.

*No Iisaa nyaagorii Laamdo ley Geccemane
(Matta 26.36-46, Lukka 22.39-46)*

³² Be njottii nokku bi'eteedo Geccemane, de Iisaa wi'i taalibaabe muudum been:

—Njoodde do, faa mi wadowa du'aare.

³³ O yaadi e Piyeer e Yaakuuba e Yuhanna. Bernde makko fuddi maatude kulol e kaadeefi. ³⁴ O wi'i be:

—Mettorgal ina mawni e am sanne faa ina nesa warude kam. Keddee do, ndoomee, kakkilee.

³⁵ O toowti seeda, o hippii e leydi, o du'ii yalla imo dada e wakkati naawdo oon si na laatoo. ³⁶ O wi'i:

—Abba! Ada waawi huunde fuu, woddinam horde torra nde. Ammaa taa laatoo ko muuyumi, dum laatoo ko muuyudaa.

³⁷ O warti, o tawi i'be daanii. O wi'i Piyeer:

—Simon, a daani naa? A walaa semmbe doomude fay haddi wawtu gooto naa? ³⁸ Kakkilee, ndu'ee, faa taa on njarribe. Sabo hakkillo ina heewi anniya lobbo, ammaa terde ina lokkidi.

³⁹ O yehi katin, o du'orii no arande ni. ⁴⁰ O warti, o tawi be daantake, sabo doyngol mabbe na teddi sanne. Be kunngii anndude ko be njaabotoo mo. ⁴¹ O warti tataberde, o wi'i be:

—Faa joonin on daani, odon nootta naa? Heyii. Wakkati oon warii. Joonin, Bii Neddo wattete e juude luttube.

⁴² Ummee njehen! Inan jambotoodo kam oon ina battitii.

*No Iisaa nanngiraa
(Matta 26.47-56, Lukka 22.47-53, Yuhanna 18.3-12)*

⁴³ O tilaaki e haalde dum, de Yahuuda, gooto e sappo e dido been, yottii ina wondi e yimbe heewbe jogiibe kaafaaje e cabbii. Wo be nulaabe hooreebe almaami'en, e

jannginoobe Tawreeta, e mawbe. ⁴⁴ Jambotoodo mo oon hokkiino be filnde, wi'i:

—Mo mucciimi fu, oon woni kanko. Nanngon dum, njaaron dum kawjodon dum.

⁴⁵ Yahuuda yottii tan, battitii Iisaa, wi'i dum:

—Moodibbo!

O muccii dum. ⁴⁶ Ndeen be tuggi juude mabbe dow Iisaa, be nanngi dum. ⁴⁷ Gooto e darinoobe doon been, soorti kaafaahi muudum, soppi maccudo Almaami Mawdo, tayi nowru muudum. ⁴⁸ Iisaa wi'i be:

—On ngardii e kaafaaje e cabbi hono wo mi ardiido muurtere naa? ⁴⁹ Nyannde fuu mido wondunoo e moodon ley suudu dewal mawndu nduun mido waajoo, de on nanngaay kam. Ammaa tilay ko Binndi diin mbi'i duum tabita.

⁵⁰ Ndeen, taalibaabe been fuu njoppi mo, ndoggi.

⁵¹ Jokolle mo bornaaki na waanii disaare tan, jokki mo. Be nanngi dum, ⁵² de yoppi disaare ndeen, doggi banndu boldu.

No mawbe diina carorii Iisaa

(*Matta 26.57-68, Lukka 22.54-55, 63-71, Yuhanna 18.13-14, 19-24*)

⁵³ Be njaari Iisaa to Almaami Mawdo oon, tawi hooreebe almaami'en e mawbe e jannginoobe Tawreeta fuu ina kawriti. ⁵⁴ Piyeer ina jokki mo to toowti faa naati ley taliyaare galle Almaami Mawdo. O joododii e doomoobe dakkol yiite, imo yuuloo.

⁵⁵ Woodi, hooreebe almaami'en e jeyaabe e waalde Saahiibe ndeen fuu ina piloo ko pelira Iisaa faa waree, de be kebaay. ⁵⁶ Heewbe ina pela mo dow fewre, ammaa haalaaji mubben ina luttunduri. ⁵⁷ Wobbe mabbe peli mo, mbi'i:

⁵⁸ —Min nanii imo wi'a: «Mi liḅan suudu dewal mawndu mahiraandu juude nduun, de ley balde tati mi nyiḅa suudu dewal wonndu ndu mahiraaka juude.»

⁵⁹ Kaa e dum du, pelooje maḅḅe deen ina luttunduri.

⁶⁰ Almaami Mawḁo oon ummii, darii hakkunde jamaa oon, yaami Iisaa:

—Walaa ko njaabotodaa naa? Ko yimḅe ḅe ceedante ḁuum wo ḁume?

⁶¹ Dum fuu imo deyyini, o jaabaaki fay huunde. Almaami Mawḁo oon ina yaama mo katin, ina wi'a:

—Yalla aan woni Almasiihu, bii mo jettooje ngoodani oon naa?

⁶² O jaabii, o wi'i:

—Miin woni kanko. On nji'an Bii Nedḁo ina joodii gere nyaamo Jom baawḁe oon,[§] ina warda e duule kammu.*

⁶³ Duum metti Almaami Mawḁo oon faa seeki kaddule muudum, wi'i:

—En kaajaaka seedeḅe katin. ⁶⁴ On narrii noppi moodon ko o mbonkii Laamḁo ḁuum. ḁume miilidon?

Ḃe fuu ḅe mbi'i imo haani wareede.

⁶⁵ Wobḅe maḅḅe puḁḁi tuttude dow makko. Ḃe cuḁḁi yeeso makko, iḅe piya mo, iḅe mbi'a mo:

—Hey annabaajo! Haalan min moy fiyi ma!

Ndeen doomoobḅe ḅeen du nanngi mo, ina peenya mo.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa

(Matta 26.69-75, Lukka 22.56-62, Yuhanna 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ E ley ko Piyeer woni ley taliyaare galle oon, gooto e horḅe Almaami Mawḁo oon yottii. ⁶⁷ Nde o yiinoo Piyeer ina yuuloo ndeen, o taykii ḁum, o wi'i:

—Aan, aḁa wondunoo e Iisaa Nasaraatuujo oon.

⁶⁸ Piyeer yeddi mo, wi'i:

—Miin kaa mi anndaa, mi faamataa ko kaalataa ḁuum.

§ 14:62 Jabuura 110.1. * 14:62 Daniyiila 7.13.

Caggal duum, Piyeer yehe naatowi bolongal galle ngaal. [Ndeen ndontoori joggi.]† 69 Nde kordo oon yiinoo mo katin fu, haalani dariibe doon been, wi'i:

—Oo wo gooto maɓɓe!

70 Piyeer yeddi katin. Faa booyti seeda, dariibe doon been mbi'i Piyeer:

—Tannyoral, a gooto maɓɓe, sabo a Galilinkeejo.

71 Kanko du, o fudɗi hunaade e huttaade, imo wi'a:

—Mi anndaa gorko mo kaaloton haala mum oon fey!

72 Wakkati oon pay, ndontoori joggi didaɓerde, de Piyeer miccitii ko Iisaa wi'unoo duum: «Fadde ndontoori e joggude kile didi, a wi'an a anndaa kam kile tati.» Bernde Piyeer metti dow majjum, heddi ina woya.

15

No Pilaatu yamiri Iisaa

(*Matta 27.1-2, 11-14, Lukka 23.1-5, Yuhanna 18.28-38*)

1 Nde naange fudunoo fu, hooreebe almaami'en e janninginoobe Tawreeta e waalde Saahiiɓe ndeen fuu, tawti mawɓe du, ɓe fuu ɓe ndawridi. Ɓe kaɓɓi Iisaa, ɓe njaari dum, ɓe ngatti dum e juude Pilaatu goforneer oon.

2 Pilaatu yami mo, wi'i:

—Aan woni kaananke Alhuudiyankoobe oon naa?

O jaabii, o wi'i:

—Aan e hoore maa haali.

3 Hooreebe almaami'en been ina pelda mo kulle keewɗe. 4 Pilaatu yami mo katin:

—Walaa ko njaabotoɗaa naa? A nanaay ko ɓe peldete duum fuu naa?

5 Ammaa Iisaa jaabaaki fay huunde, faa dum haaynii Pilaatu.

† 14:68 Cakitte aaya 68 tawaaka e dereeji burɗi fuu booyude diin.

No Iisaa saroraa sariya maayde

(Matta 27.15-26, Lukka 23.13-25, Yuhanna 18.39-19.16)

⁶ Iidi Faltagol fuu, goforneer oon ina woowi yoofande yimbe been kasuujo gooto mo cubii. ⁷ Tawi gorko bi'eteedo Barabas muurtidiino e wobbe faa be mbari neddo. Wakkati oon, ibe uddaa e kasu saabe ko be ngadi duum. ⁸ Jamaa oon njehowi to Pilaatu woni toon, naati e nyaagaade dum wadana be ko woownoo wadande be duum. ⁹ O jaabii be, o wi'i:

—Odon njidi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooḃe oon naa?

¹⁰ Sabo o faamii hooreeḃe almaami'en been kiram wadi de kokkitiri mo. ¹¹ De hooreeḃe been ndunyí jamaa oon nyaagoo Pilaatu yoofana be Barabas, dum burani be yoofa Iisaa. ¹² Pilaatu jaabii katin, wi'i be:

—Ndelle, dume njidudon mi wada mo mbi'oton kaananke Alhuudiyankooḃe oon?

¹³ Be yeewnii, be mbi'i:

—Tontu mo e leggal palaangal!

¹⁴ Pilaatu yami be:

—Dume o wadi ko boni?

De be beydi yeewnaade semmbe:

—Tontu mo e leggal palaangal!

¹⁵ Saabe Pilaatu ina yidi welnude berde jamaa oon, yoofani dum'en Barabas. Caggal duum, o yamiri Iisaa fiyee dorri, de o hokkitiri dum tontowee e leggal palaangal.

No sordaasiibe njalnorii Iisaa

(Matta 27.27-31, Yuhanna 19.2-3)

¹⁶ Sordaasiibe been njaari mo nannowi mo ley galle laamorde toon, kawrunduri sordaasiibe heddiibe been fuu. ¹⁷ Be borni mo saaya mbodeeha,* be canyi taarde

* 15:17 Wakkati Iisaa, saaya mbodeeha wo saaya ka kaananke ḃornotoo.

gi'e 6e kippi e hoore makko. ¹⁸ Be puddi salminde mo, i6e mbi'a:

—Foofoo, kaananke Alhuudiyankoobe.

¹⁹ I6e piira hoore makko loosol, i6e tutta mo, i6e ndikkinoo, i6e cujidana mo. ²⁰ Nde 6e tilinoo jalnoraade mo ndeen, 6e itti saaya mbodeeha kaan, 6e 6orni mo kaddule makko. Ndeen 6e njaari mo yaasin faa 6e tontowa mo e leggal palaangal.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal

(*Matta 27.32-44, Lukka 23.26-43, Yuhanna 19.17-27*)

²¹ Gorko gooto bi'eteedo Simon, jeyaado Sireene, baaba Alesandere e Rufus, ina yuura ley ladde ina faltoo doon. Sordaasiibe been ndooldi mo o wakkoo leggal Iisaa palaangal ngaal. ²² Be njaari Iisaa nokku bi'eteedo Golgata (maanaa majjum woni «Nokku Laalagal Hoore»). ²³ Be ngaddani mo cabijam njillunduraadam e dakke kaadude faa o yara, de o jabaay. ²⁴ Be tonti mo e leggal palaangal. Be pecciri kaddule makko cumnal, 6e ndaara ko mono fuu hebata.† ²⁵ Nde 6e tontata mo ndeen, wo wakkati yamnde jeenay beetee. ²⁶ Be mbinndi e alluwal tiimtude hoore makko sabaabu ko o tontiraa. Binndi dow maggal na mbi'a: Kaananke Alhuudiyankoobe. ²⁷ Be tontidi mo e yanoobe dido, gooto gere nyaamo makko, gooto du gere nano makko. [²⁸ ‡] ²⁹ Yim6e faltotoobe doon been ina njenna mo, ina ndimmba ko'e mu6ben, ina mbi'a:

—Hey! Liboowo suudu dewal mawndu de nyi6too ndu ley balde tati, ³⁰ dannu hoore maa, jippa leggal palaangal ngal!

³¹ Hono noon, hooreebe almaami'en been du ina njalnoro mo. Kambe e jannginoobe Tawreeta, i6e mbi'undura hakkunde mabbe:

† 15:24 Jabuura 22.19. ‡ 15:28 E dereeji 6ooydi, goddi ina 6eyda aaya 28: Dum tabintini Binndi biidi: «O hiisodaama e bon6e.»

—O hisinii wobbe, de o waawaa hisinde hoore makko!
³² Kanko woni Almasiihu kaananke Israa'iila oon. Jonle, o jippoo leggal palaangal ngal, faa nji'en de ngoondinen!

Dido tontidaabe e makko been du ina mbonkoroo mo noon.

Haala maayde Iisaa

(Matta 27.45-56, Lukka 23.44-49, Yuhanna 19.28-30)

³³ Wakkati hakkunde naange, nimre wadi e leydi fuu faa wakkati yamnde tati kiiral naange. ³⁴ E ley yamnde tati kiiral naange ndeen, Iisaa feekii feekaango toowngo, wi'i:

— *Eloy, eloy, lama sabaktani?* (Dum na fiirta «Laamdo am, Laamdo am! Dume saabii de njoppudaa kam?»§)

³⁵ Nde wobbe dariibe toon been nannoo dum ndeen, mbi'i:

—Inan, imo nodda annabi Iliyaasa!

³⁶ Ndeen goddo mabbe doggi, suuwowi tekkere ley ndiyam lammudam, habbi nde e loosol. De o fonndini hunnduko Iisaa faa muyta, o wi'i:

—En njoppa mo, ndaaren yalla Iliyaasa waran jippina mo!

³⁷ Caggal duum, Iisaa feekii feekaango toowngo katin, de seedi e yonki. ³⁸ Lefol paliingol ley suudu dewal mawndu ngool seekii gilla dow faa ley, laatii taye didi.

³⁹ Mawdo sordaasiibe darinoodo yeeso makko oon yi'i no o dilliri adunaaru ni, de wi'i:

—Si goonga ni, neddo o wo Bii Laamdo!

⁴⁰ Rewbe wobbe ina toowti, ina kaynoo. Mariyama mo Magdala e Salome e Mariyama inna Yaakuuba pamarel e Yuusufi ina ngoni hakkunde mabbe. ⁴¹ Been njokkannoo mo ina ngollana mo nde o wonnoo Galili ndeen. Rewbe wobbe heewbe du ina ngoni doon, yaadunoobe e makko Urusaliima.

---

§ 15:34 Jabuura 22.2.

*No banndu Iisaa wattiraa e saabeere
(Matta 27.57-61, Lukka 23.50-56, Yuhanna 19.38-42)*

⁴² Ko hiiri duum, tawi hawrii e wakkati segilagol, sabo nyalaande fowteteende badake naatude. ⁴³ Gooto tedduɗo e waaldeere Saahiibe, bi'eteedo Yuusufi mo Arimatiya, wari. Kanko du imo hedii bangugol laamu Laamɗo. O hulaay yaade to Pilaatu o njaaroo dum banndu Iisaa. ⁴⁴ Ko Iisaa maayi law duum, haaynii Pilaatu, noddii mawɗo sordaasiibe, yaami dum yalla wo goonga o maayii. ⁴⁵ Nde mawɗo sordaasiibe oon haalannoo dum Pilaatu ndeen, acci Yuusufi hooya banndu nduun. ⁴⁶ Yuusufi soodi kasanke, jippini banndu Iisaa nduun, fiili dum e kasanke oon, de watti dum e saabeere wasaande ley hayre. Caggal duum, o talliti hayre, o uddiri dammbugal saabeere ndeen. ⁴⁷ Mariyama mo Magdala e Mariyama inna Yuusufi nji'i to o wattaa toon.

16

*Haala iirtagol Iisaa
(Matta 28.1-8, Lukka 24.1-12, Yuhanna 20.1-10)*

¹ Nde nyalaande fowteteende faltinoo ndeen, Mariyama mo Magdala e Salome e Mariyama inna Yaakuuba coodi nebbeele uurɗe faa njaha, ngatta e banndu Iisaa. ² Nyannde go'aberde e jeddiire ndeen, rewbe been ngari to saabeere ndeen illa law, wakkati pudal naange. ³ Ibe mbi'undura:

—Moy tallitanta en hayre wonnde e dammbugal saabeere ndeen?

⁴ Ammaa nde be bantunoo gite maɓbe ndeen, be nji'i hayre ndeen tallitaama. Inde mawni sanne. ⁵ Wakkati be naatunoo e saabeere ndeen, be nji'i jokolle ina joodii gere nyaamo ina bornii saaya ndaneeha, de be kuli. ⁶ O wi'i be:

—Taa kulee! Odon piloo Iisaa Nasaraatuujo tontanoodo oon. O iirtake, o walaa do. Inan nokku do o wattanoo doon. ⁷ Joonin kaa, njehee, mbi'owee taalibaaɓe makko been e Piyeer o artoyto on Galili. Toon nji'oyton mo, hono no o wiirunoo on noon.

⁸ Rewɓe been njalti saabeere ndeen, ndoggi. Iɓe ndiwna kulol, iɓe mbemmbii sanne. Ɓe kaalanaay fay gooto huunde ndeen no ɓe poti hulude.

⁹ Illa fajiri nyannde go'aberde e jeddiire, Iisaa iirtake. Caggal ko o iirtii duum, o artii o ɓangi e Mariyama jeyaado Magdala mo o riiwnoo ginnaaji jeddi e muudum oon. ¹⁰ Mariyama yehi humpitoyde kabaaru oon wondunooɓe e Iisaa been, tawi iɓe cunii iɓe mboya. ¹¹ Ammaa ko ɓe nani o iirtake e ko Mariyama yi'i mo duum fu, ɓe ngoondinaay dum.

¹² Caggal duum, o ɓangi e dido maɓɓe e tagaadi ngonndi, iɓe nanngi laawol jahoowol ladde. ¹³ Kamɓe du, ɓe ngarti ɓe kumpiti heddiɓe been, de been ngoondinaay ɓe.

¹⁴ Sakitii, o ɓangi e taalibaaɓe sappo e ngo'o been wakkati mo ɓe nyaamata. O feliri ɓe rafi goondinal maɓɓe e yoorde ɓerde maɓɓe, sabo ɓe ngoondinaay yiibe mo caggal ummitagol makko been. ¹⁵ O wi'i ɓe:

—Njehee ley adunaaru ndu fuu, mbaajodon tagaado fuu Kabaaru Lobbo o. ¹⁶ Goondindo de lootaa lootagal batisima fu, hisinte. Mo goondinaay jukkete. ¹⁷ Kaayeeffiji di ina ngoodani goondinɓe been: ɓe ndi-iwran ginnaaji saabe am, ɓe kaalan demle kese, ¹⁸ ɓe nanngiran bolle e juude maɓɓe. Fay si ɓe njari poson, fay huunde wadataa ɓe. Ɓe njowan juude maɓɓe e nyawɓe de cella.

¹⁹ Gaɗa Iisaa Joomiraado haaldii e maɓɓe, yeentinaa dow kammu, joodii gere nyaamo Laamdo. ²⁰ De kamɓe

kaa, be njehi ibe mbaajowoo ley nokkuuje fuu. Joomi-raado ina wondi e maɓɓe, tabintiniri konngol ngol e maandeeji kaayniidi jaadooiji e maggol.*

---

* 16:20 Aaya 9 yaade 20 tawaaka e dereeji burdi fuu booyude diin.

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamdo Amaana Keso Fulfulde Burkina New Testament

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamdo Amaana Keso

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2